

Fax: 268-0236 (*Gyorsírószövetség*)

Jegyzőkönyv

az Országos Köznevelési Tanács

2009. május 14-én, csütörtökön, 11 órai kezdettel,
az Oktatási és Kulturális Minisztérium (Budapest V., Szalay utca 10-14.)
101. számú tanácstermében megtartott
ülésétől

Napirend:

1. Az óvodai nevelés tartalmi szabályainak aktuális kérdései
Előadó: Dr. Szakács Mihályné OKNT-tag
2. Javaslatok a tanárképzés utolsó, gyakorlati félévével kapcsolatos szakmai és gyakorlati kérésekről
Előadó: Dr. Iker János munkabizottsági elnök
Meghívottak: Csillag Márta főosztályvezető
Dr. Rádli Katalin főosztályvezető-helyettes
Stéger Csilla képzési referens
3. Döntés a 18/2009. (IV. 2.) OKM rendelet 4. § (8) bekezdésében nevesített döntés-előkészítő bizottság két OKNT-jelöltjéről
Előadó: Dr. Loránd Ferenc, az OKNT elnöke
4. Egyebek

Elnököl: Dr. Loránd Ferenc, az OKNT elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Varga Erzsébet (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetsége beszédgyorsíró szolgálat)

Az ülés résztvevői**Az Országos Köznevelési Tanács tagjai:**

Barlai Róbertné
Bátyai László
Dr. Cseh Sándor
Dr. Csermely Péter
Görbe László
Dr. Hadházy Tibor
Dr. Hunyady Györgyné
Dr. Iker János
Dr. Karlovitz János
Dr. Loránd Ferenc
Dr. Mihály Ottó
Dr. Nahalka István
Dr. Szabados Lajos
Szakács Mihályné dr.
Dr. Szebedy Tas
Dr. Szenes György
Dr. Szilágyi János
Dr. Trencsényi László
Dr. Vass Vilmos
Dr. Vekerdy Tamás
Dr. Závodszky Géza

Meghívottak:

Csillag Márta (OKM)
Brassói Sándor (OKM)
Rádli Katalin (OKM)
Stéger Csilla (OKM)
Makkai László (FTT)
Kovács Erika (OKM)
Paszkuszné Kulcsár Andrea (OKM)
Kosinszky Zsuzsa (OKM)

Tartalomjegyzék

Általános bevezető	6
Az óvodai nevelés tartalmi szabályainak aktuális kérdései	6
Javaslatok a tanárképzés utolsó, gyakorlati félévével kapcsolatos szakmai és gyakorlati kérdésekre	25
Döntés a 18/2009. (IV. 2.) OKM rendelet 4. § (8) bekezdésében nevesített döntés-előkészítő bizottság két OKNT-jelöltjéről	50

(Az ülés kezdetének időpontja: 11 óra 08 perc)

DR. LORÁND FERENC, az OKNT elnöke, az ülés levezető elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó napot kívánok! Az OKNT ülését megnyitom. Szeretettel köszöntök mindenkit, üdvözlöm a napirendek előadóit. Első napirendi pontunk előadóját kérem, tartsa meg bevezetőjét.

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Köszönöm szépen, elnök úr.

Tisztelt Tanács! Azt gondolom, valamennyien vártuk már azt az alkalmat, amikor az óvodai nevelés országos alapprogramjával, egyáltalán az óvodai nevelés kérdéseivel, problémáival foglalkozhatunk. Én személy szerint is nagyon jó szívvel készültem a mai napra, bár a beszámolómban vagy előterjesztésemben is megfogalmaztam, úgy telt el egy év, hogy egy olyan bizottság működött, amely inkább konzultációs partnerekből szerveződött. Személyesen megkerestem szakembereket, és miután a szakma hírére vette az alapprogram vizsgálatának, természetesen több helyre is meghívtak konferenciára Szegedtől Salgótarjánig, Budapesten többször is voltam, Szolnokon... Az óvodai vezetők és óvodai szakértők országos konferenciáján Vágó Irénnel együtt tartottunk elemzést, mert tulajdonképpen ez volt a feladatunk ebben az időszakban, hogy a Vágó Irénék anyagát elemezve olyan fontos teendőket, pontokat fogalmazzunk meg, amelyek jelzik számunkra, hogy az óvodai nevelés országos alapprogramjának további vizsgálatában vagy éppen átalakításában, újraalkotásában milyen úton lehet elindulni.

Nagyon szűkszavú és rövid tájékoztatást írtam, illetve a munkaanyagának egy kivonatát küldtem el, hiszen itt látszik az asztalomon is, hogy kötetnyi vélemény áll rendelkezésünkre, és azok további elemzést igényelnek. Azt gondolom, hogy a tanács bölcs véleménye alapján most már feltétlenül lépniünk kell ennek a feladatnak a megoldásában.

Tisztelettel kérem, hogy fogadják el tájékoztatásomat, mint indoklását annak, hogy szükség van az alapprogram további vizsgálatára. Szeretném, ha a bizottság felállításával is egyetértene ma a tanács.

Köszönöm szépen, elnök úr.

ELNÖK: Én is köszönöm. Megnyitom a vitát. Kérem Brassói urat, mondja el a saját, illetve a minisztérium véleményét a témával kapcsolatban.

BRASSÓI SÁNDOR: Tisztelt Tanács! Köszönöm szépen a lehetőséget, hogy hozzászólhatok a napirendhez. Egyrészt szeretnék emlékeztetni, hogy 2007-ben a tanács akkori egyik ülésén merült fel, hogy az OKNT fontosnak tartaná, ha ebben a témában előterjesztés születne. Nevezetesen mi ez a téma: az óvodai nevelés országos alapprogramjának bevétele, hogy jól használják-e az óvodák, van-e szándék az óvodák részéről arra vonatkozóan, hogy az óvodai nevelés országos alapprogramján változtatni kellene, és néhány egyéb csomópont hangzott el az akkori ülésen. Ennek megfelelően a tárca 2008-ban egy viszonylag széles körű vizsgálatot folytatott le. Ez Vágó Irén és Labáth Ferencné koordinálásában történt - nyilván a tárca folyamatos közreműködésével. A 2008. júniusi OKNT-ülésen - tehát majdnem egy éve - tételesen beszámoltunk erről, és átadtuk az OKNT-nek azt az oktatási dokumentumot, amely viszonylag széles körű válaszadói szándékre épült, hiszen az óvodáknak gyakorlatilag közel 36 százaléka

válaszolta meg. Messze megfelelt tehát a reprezentativitás elvárásainak a válaszadók száma és szándéka.

Jól látszott, melyek azok a pontok, amelyeket maguk az óvodák, az önkéntes véleménynyilvánítás során a kérdőív mentén javasoltak. Ebből jól látszott - el is mondtam az OKNT ülésén -, hogy van néhány pont, ahol fontosnak tartanak a változtatást. Jól látszott az a tény is, hogy - idézem a kutatásból - gyakorlatilag az óvodavezetők 85 százaléka szorgalmazta a nevelési feladatok közül a toleranciára, és ettől alig elmaradó mérték a környezettudatosságra nevelés, a kompetenciafejlesztés markánsabb megjelenítését az alapprogramban. Annak idején erről számoltunk be. Egyúttal mi is azt kértük, hogy az OKNT - akinek amúgy is egyetértési joga van - tegye hozzá a saját szándékait, gondolatait, javaslatait azért, hogy a tárca ezt a jogszabályt - hiszen ez egy jogszabály, egy kormányrendelet - kellő előkészítettséggel el tudja készíteni, és meg tudjuk úgy változtatni, hogy az elvárásoknak és az OKNT javaslatainak is eleget tegyen.

Eltelt egy év, és az óvodák, az óvodai szervezetek rendszeresen jelentkeznek a minisztériumnál, kérdezik, hol tart a felülvizsgálat, mikorra várható az alapprogram megjelenése. A dolog ilyen szempontból eléggé sürgető az óvodák oldaláról, hiszen 85 százalékuk szeretné ezt a felülvizsgálatot. Számunkra meg azért fontos, mert a kormány betervezte éves munkatervébe ennek a jogszabálynak a módosítását, és ettől kezdve ez egy közigazgatási aktussá válik.

Szeretném hangsúlyozni a tárca részéről is, hogy ennek az ütemezése számunkra fontos prioritás, és mindenképpen szeretnénk, hogy az óvodai nevelés országos alapprogramjának felülvizsgálata a tervezet szintjén megtörténjék a nyár közepe-végéig olyan szinten, hogy utána eszmecserét tudjunk folytatni róla tervezetként a második félév elején, hogy októberben ez a kormányrendelet kihirdetésre kerüljön.

Ismerve a jogszabályt, tudva, milyen dokumentumról van szó: ez a 137/96-os kormányrendelet, amelynek a terjedelme mindenki számára ismert, de ez nem egy Nemzeti alaptanterv méretű és struktúrájú dokumentum. A beérkezett javaslatok alapján a tárcának az az álláspontja, hogy mivel ez a dokumentum jól bevált, és pedagógiai-pszichológiai szempontból, nevelés-lélektani szempontból jól illeszkedik az óvoda étoszához, nagyon nagy terjedelmű változtatásban a tárca részéről nem gondolkodnánk. Olyan, a megváltozott feltételek és az óvodaszervezés, esetleg a környezet megváltozása miatti kisebb mértékű változtatásokra gondolunk, ami alapvetően ezt a szerkezetet nem borítja föl, nem alakítja át - különös tekintettel arra, hogy az óvodák, úgy látszik, ezt a dokumentumot alapvetően jónak tartják. Az óvodák jelentős százaléka azt mondta, tulajdonképpen nem is szeretné módosítani, mert álláspontjuk szerint ez alapján jól működik az óvoda intézménye.

Nem kívánunk arról beszélni, hogy az óvoda rengeteg peremfeltételét nem a nevelési alapprogram szabályozza. Fontos leszögezni, hogy a közoktatási törvény az, ami az óvodával, az óvoda működésével, a fenntartói irányítással kapcsolatos részletes feladatokat szabályozza. Ebből tehát az következik, hogy sok más olyan intézkedésre is sor kerülhet, ami az óvodai működéssel vagy az óvodában dolgozók szakképzettségének fejlesztésével, kiegészítésével kapcsolatos lehet, de azok talán nem magába az alapprogramba kívánkoznak, hanem egyéb, vonatkozó jogszabályokban kell ezeket később érvényesíteni.

Köszönöm a lehetőséget, hogy hozzászólhattam, és kívánom az OKNT-nek, hogy folytasson erről a kérdésről és az előterjesztésről egy gyümölcsöző vitát. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Kinek van kérdése az előterjesztőhöz, illetve az anyaggal kapcsolatban? *(Nincs jelentkező.)* Nekem van egy kérdésem. A vélemények sorában kiemelten jelentkezett az az

álláspont, miszerint legnehezebben értelmezhető, hogy tanulás helyett a tevékenység... E mögött lehet, hogy csak én hallom aggódva, hogy fontos volna egy állásfoglalás vagy vélemény arról, hogy már ne hogy elkezdjék az óvoda iskolásítása, hogy ez a nyomás, ami a közoktatással szemben támasztott követelményekben megnyilvánul, ne hogy letüremkedjék az óvodákba.

BARLAI RÓBERTNÉ: Nekem is egy kérdésem van, egy fogalommal kapcsolatban: mit jelent a kompetenciaalapú nevelés?

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Nekem is kérdésem van - aztán majd hozzászólás is.

A harmadik oldalon a francia bekezdések, amelyek a NAT lehetséges tartalmi csomópontjait jelentik, a második sor: a nemzeti és etnikai nevelés. Itt, Marica, a nemzeti kisebbségi és etnikaira gondolt? Mert az egész más. *(Dr. Szakács Mihályné: Igen.)* Tehát ezt értjük alatta.

ELNÖK: Már bele is írtam. További kérdés? *(Megérkezik Dr. Vekerdy Tamás.)* Vekerdy tanár úr, bár késtél, de azért fontos volna tudnunk, van-e kérdésed az előterjesztőhöz a megismert anyag kapcsán.

DR. VEKERDY TAMÁS: Majd kifújom magam...

ELNÖK: Első napirendi pontunk, hogy Vekerdy kifújja magát.
Megadnám a válasz lehetőségét, illetve kérném, hogy te, illetve Marica...

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Köszönöm szépen.

A tanulás helyéről és a tanulás újragondolásáról, fogalmi meghatározásáról vagy helyéről kérdezett elnök úr. Én azt gondolom, ez egy jogos felvetés. Amikor ez az alapprogram készült, már akkor is foglalkoztunk a tanulás helyének meghatározásával. Ez semmiképpen nem iskolásítást jelent, mert az óvodában - ugyanúgy, mint az élet bármely szakaszában a születéstől - mindig tanul a kisgyermek. A kérdés azért vetődhet fel, mert a tevékenységek sorában helyeztük el. Már akkor is gondoltuk, illetve tudtuk, hogy a tevékenységek mind a tanulás szolgálatában állnak, vagyis eszközül szolgálnak, tehát egy tágabb értelmezést kellene adni a tanulásnak. Még egyszer szeretném hangsúlyozni, hogy ez nem iskolásítást jelent. A szakmában sem vitatott dolog, hogy a szociális tanulástól elkezdve mindenféle tanulási formának helye van az óvodáskorban.

A kompetenciaalapú nevelésről Barlai Kati kérdezett. Erre csak azt tudom válaszolni, hogy egy kicsit megelőzte a közoktatási rendszerben dolgozók, illetve tanítók és nevelők felkészítését a mi tevékenységünk, programelemzési tevékenységünk. Az óvodapedagógusok, ugyanúgy, mint a tanítók, a tanárok, rendszeresen részt vesznek a kompetenciaalapú oktatással kapcsolatos konferenciákon, ilyen pályázatok részesei - hiszen a kistérségi pályázatok jelentős része arról szól, hogy minél több intézmény, minél több intézménytípus kapcsolódik be egy pályázási tevékenységbe, annál inkább pozitív viszonyulással bírálható el. Így aztán szeretném elmondani, hogy az óvodapedagógusok jelentős hányadát beiskolázták ezekre a továbbképzésekre, és ott állnak - kicsit kérdőjelekkel is körbetűzdelve -, hogy tulajdonképpen nekik mi a szerepük a kompetenciaalapú nevelésben, hogyan tud az iskola és az óvoda kapcsolata megfogalmazódni ebben a kérdésben.

Ha ezt az anyagot átlapozzuk, látható, én kitértem arra, hogy a készség-képességfejlesztésre kellene a tevékenységekben koncentrálni. Azért hívtam segítségül a NAT bevezető kormányrendeleti részét, mert arra lehetőség van, hogy a pedagógusok fogalmak, tevékenységek értelmezése terén kapjanak egy kis segítséget. Nagyon egyszerűen úgy látom, hogy elbizonytalanodtak ezen a téren az óvodapedagógusok, és vakon követik az iskolai kompetenciaalapú oktatással kapcsolatos követelményeket, ezekre ráhangolódtak, és tájékozatlanok.

Én ugyan javasoltam, hogy jó lenne ebben a kérdésben Nagy József professzor urat megkérdezni, mert az ő erre vonatkozó szakirodalma egy jelentős fejezetében foglalkozik az óvodai nevelés ilyen szempontok szerinti elemzésével - de úgy tűnik, javasolt szakembereink között is lesznek olyanok, akik ezt megválaszolják a szakmának.

Köszönöm szépen, Trencsényi tanár úr: az nemzetiségi.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Nemzeti kisebbségi és etnikai.

ELNÖK: Akkor a hozzászólások következnek. Trencsényi tanár úr!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Nem véletlen, hogy erre a dologra kérdeztem rá, mert az óvodai nevelés országos alapprogramja a maga készülési idejében erőteljesen - ennek megvolt a történelmi oka - a nemzeti kisebbségek és a Magyarországon élő etnikumok kérdésére - migráns probléma akkor még nem volt vagy nem jelent meg az óvodában - nagyon hangsúlyosan tért ki. Jellegetesen a nemzetiségi oktatás és nevelés, a nemzetiségi törvény nagyon liberális, nagyon toleráns szellemiségében, azzal a stratégiával egyébként, amit akkor - bizonyos mértékig azóta is - nagyon hangsúlyosan vallott az oktatáspolitikai, hogy a történelmi nemzetiségeknek talán nem annyira, de a magyarországi cigányság társadalmi integrációjának legfontosabb eszköze a nemzetté válás megkésett lehetőségének biztosítása az akkor optimistán működő magyar társadalomban. Ez nagyon hangsúlyos az óvodai nevelés jelenleg hatályos országos alapprogramjában.

A közoktatás-politikának a nemzetiségi neveléshez való viszonya - ha nem is a jogszabályok szintjén, hiszen a kisebbségi törvény nem változott - a policy szintjén jelentős mértékben változott, érzékelhetően, különösen a cigány nemzetiségi nevelés-oktatás ügyében visszafogta a cigányságnak nyelvi, nemzeti, kulturális öntudatát, némiképpen egy önszegregációt is megcélzó felfogását, és helyébe a Szőke Judit nevével fémjelzett integrációs nevelés- vagy oktatáspolitikát hangsúlyozta - szerintem olykor egy kicsit jobban is, mint kellett volna.

Ezt azért életem így ki, mert ha az óvodai nevelés programját átvizsgáljuk - szerintem át kell vizsgálni -, például ebben a kérdésben mindenképpen dönteni kell, hogy kitartunk-e a '90-es évek közepének előbb elemzett stratégiája mellett, vagy az elmúlt esztendő tanulságait felhasználva - nem tudom szebben mondani - tulajdonképpen az asszimilációt szolgáló iskola- és óvodapolitikát valósít-e meg az óvodai nevelés alapprogramja. Én most nem állást foglalni akarok ebben a kérdésben - ezt majd nyilván megteesszük -, csak szeretném jelezni, hogy amikor egyetértek Sándorral abban, hogy az óvodai nevelés alapprogramjának struktúráját, ha úgy tetszik, terjedelmét ne bolygassuk meg jelentősen, de vannak olyan modulok, amelyek átgondolása, újragondolása biztosan több, mint kozmetikai művelet. Én valahol a kettő között látom az elvégzendő feladatokat, végig kell gondolni. *(Megérkezik dr. Szabó Tas.)*

Még egy szempont van, amiért én ebben a bizottságban nagyon szívesen részt veszek: a Vágó Irén-féle vizsgálat és más tapasztalatok, konferenciák, mint amelyen nekem is volt módom Szarvason részt venni egy másik alapkérdést feszegetnek - egyébként nemcsak a nevelésügy közkatónái, az óvodapedagógusok, hanem ennél magukat kompetensebbnek gondoló oktatáspolitikusok is, csak gyöngye iróniával utalnék a Zöld könyv-vitára: „Nekünk tessék részletesebb alapprogramot írni!”. Nekem az az álláspontom, hogy nem szabad részletesebb alapprogramot írni, mert a kerettanterv logikája szerint a kínálatban szereplő részletes programok szolgálnák ezt a funkciót, de az alapprogramot nyilván úgy kell megszövegezni, hogy ezt az elégedetlenséget jól tudjuk kezelni, és jól tudjuk megválaszolni. Nem „Ezt kaptok, nem részletesebb óvodai nevelési alapprogramot!”, hanem valami módon olyan kommunikációt vagy -ám legyen vita, én ezt az álláspontot fogom képviselni - föladjuk a szakmai autonómia elvét, és azt mondjuk, hogy rosszul éltek az óvodapedagógusok az autonómiával, mert gyámolítást várnak, vagy félrevitték az óvoda ügyét - nem magamat idézem -, tehát vegyük vissza az autonómiájukat, mert nem tudnak az alprogramra helyi nevelési programot készíteni, tehát adjunk nekik. Ez döntés kérdése, csak mondom, hogy ebben egészen egyértelműen kell állást foglalnunk.

Köszönöm.

ELNÖK: Vass Vilmos jelentkezett, aztán majd kérem a további jelentkezéseket.

DR. VASS VILMOS: Elnök Úr! Tisztelt Tanács! Néhány szempontot szeretnék javasolni a felülvizsgálathoz - ezek között hazai és nemzetközi szempontok egyaránt lesznek.

Fölöttébb érdekes tény, hogy a jelenlegi nemzetközi tantervi felülvizsgálatok fókuszában hihetetlenül nagy mértékben vannak benne azok a tantervek, amelyek a 3-5-7 éves korosztályok curriculumáival foglalkoznak, tehát mondhatjuk, hogy ez egy nemzetközi trend egyik állomása, hogy az óvodai nevelés alprogramját Magyarországon is revízió alá vesszük. A hazai szempontok esetében a Nemzeti alaptanterv a bevezető szakasról, az első két évről azt írja, hogy az óvodából az iskolába való sikeres átmenet előfeltétele, hogy az első két évet az óvodára jellemző, időigényesebb tevékenység és tanulásszervezési formák felé orientálják. Ez elég egyértelmű megfogalmazás a tekintetben, hogy alulról építkezünk - egy jó házat is az alapoktól kezdünk el építeni -, és ennek értelmében elég veszélyesnek tartom azokat a megfogalmazásokat, miszerint nincs minden óvodában matematikai tevékenység, meg ilyen-olyan tevékenység. Akkor az óvodai nevelés alprogramja tipikusan belekerül abba az ördögi körbe, hogy minden műveltségi terület vagy akár minden tudományterület már az óvodában meg kívánja jeleníteni magát. Ez rendkívül veszélyes tendencia, ami ellen nyilván küzdeni kell. A Nemzeti alaptanterv a bevezető szakaszt is úgy fogja föl, hogy az óvodából az iskolába való átmenet fontosságát említi.

Van itt azonban egy olyan horizontális szempont - és ez nem egészen csak a tanulás, amit elnök úr említett -, ami a nemzetközi folyamatokban megfigyelhető. Két dolgot szeretnék említeni. Az egyik egy olyan megközelítés, amelyet úgy lehet megkeresni, amit úgy neveznek, hogy egy kreatív curriculummegközelítés, ami azt jelenti a nemzetközi világban, hogy ez a legkreatívabb korszakuk a gyermekeknek: az óvoda és az iskola eleje, és ez a kreatív curriculummegközelítés azt mondatja, hogy vannak benne olyan tartalmi, módszertani, szervezési és képességfejlesztési elemek, amelyek a kreativitás tanulását és fejlesztését erősítik. Hihetetlenül jelentős ez a megközelítés, és ebben a megközelítésben - ami egy picit hasonlít a mi oktatási programcsomag-szemléletünkhöz - nem egyszerűen tantervi felülvizsgálatról van szó, hanem a módszertan mellett bizony benne van az implementáció és az implementáció kutatása. Ebből a

szempontból az anyag első oldalán, megmondom őszintén, komoly döbbenettel olvasom azt, hogy az OKNT megfogalmazta azon véleményét, hogy a tantervi dokumentumok kutatásának, eredményességének vizsgálatára nincs kidolgozott metodológia. Szerintem van. Nemzetközi szinten is több évtizedes curriculumkutatások vannak, implementációkutatások, hazai szinten meg gondoljunk csak Báthory Zoltán vagy Szébenyi Péter munkásságára, nem is beszélve Ballér Endréről, akik igen mélyen foglalkoztak a tantervi értékelés kérdésével. Van tehát ennek metodológiája, hogy hogyan lehet kutatni egy beválást, egy implementációt. Számomra ez egy döbbenetes megállapítás tehát.

Summa, summarum, ezt a nemzetközi szempontot egyébként jól nyomon követhetjük az angol nemzeti tanterv jelenleg zajló felülvizsgálatán. Pont azért vizsgálták fölül a közoktatásban lévő angol tanterv első-második fejlesztési szintjeit, ezeket a keystone-eket, hogy kreatívabbá tegyék az egész iskolai folyamatot, külön dolgoztak ki programokat a 3-5 éves gyermekek számára, és nagyon nagy hangsúlyt helyeztek a két közegben dolgozó pedagógusok, óvodapedagógusok, szülők együttműködésére. Én ezt a horizontális szempontot, ezt a kreatív tantervi megközelítést szeretném, hogyha nagyobb mértékben tartalmazná az anyag, mert úgy gondolom, hogy ez fontos.

Maximálisan egyetértek Trencsényi Lászlóval: világosan meg kellene maradni annál az álláspontnál, ami egészen NAT-konform, hogy a decentralizált tartalmi szabályozásban a kreatív tantervek kreatív pedagógusokat is igényelnek.

Végül akár személyes javaslatként, mivel mostanában ezt kutattam és olvastam, írtam is most erről, nagyon szívesen részt vennék a bizottság munkájában.

ELNÖK: Vekerdy Tamás!

DR. VEKERDY TAMÁS: Későn jöttem, és akkor - az elnök úr még nagyobb szomorúságára - néhány szubjektív megjegyzést is szeretnék tenni, egyébként egyetértve azzal, amik eddig elhangzottak, és bizonyára olyan dolgokat fogok mondani, amit mindenki tud, de azért szeretném elmondani, ha már az OKNT tárgyal erről. Röviden próbálom, különös tekintettel arra, hogy lesz egy bizottság, amelyik ezzel részletesen fog foglalkozni.

Az óvodák - és ez már elhangzott itt - a magyar közoktatásnak jelenleg a legszakszerűbben működő, legjobb részei - nem is tudom, hogy fejezzem ki magam -, ott valóban a gyerek van a középpontban. Azokban az óvodákban, ahol tudják, hogy a szabad játék a legfejlesztőbb tevékenység, és minden nap kell mesélni stb., és hogy az óvodás igazi tanulási formája a spontán utánzás, nem a matematika foglalkozás. Hogyan tanuljuk anyanyelvünket? Vajon úgy, hogy „Mit is mond édesanyám? Asztal. Figyelek, ismétlem, bevésem: asztal.” Így tanul az óvodás is, ha már nem is ilyen intenzíven, de spontánul, nem odafigyelve. Ennek a megrontását jelenti mindaz, amit egyébként láthattunk Európa keleti vagy déli részein, ahol egy más diktatúra volt - Spanyolország, Portugália: az óvodákat iskolásították. A magyar óvodák általában és zömmel rendkívül rugalmasan ellenálltak ennek, Romániában már sokkal iskolásabb óvoda volt, a Szovjetunióról nem is beszélve. Ennek ellenére az óvodákban ma is két tendencia van. Az egyik, hogy legyünk igazi óvodák. Egyébként erről Lőrinc, Palkó és Petrován az egész országra kiterjedő antropológiai kutatása már 1968-69-ban megmondta, hogy a hatéves gyerek nem iskolaérett, és hogy 6 és 8 között nagy egyéni különbséggel érnek a gyerekek az iskolára, az óvodának pedig nem az iskolára kell felkészítenie, az iskolába nem iskolás gyerek megy, hanem óvodás. Ezt nagyon hangsúlyosan tudomásul kellene venni, nehogy ismét - ahogy a diktatúrákban

szokásos - az iskola felülről megmondja az óvodának, hogy ő milyen gyereket akar készre csinálva kapni.

Még egy ártalmas tendencia az óvodákban a fejlesztés. sokszor beszélgetek személyesen a fejlesztés prominens szakembereivel, és megkérdeztem őket, hogy szerintük mindenkit kell-e fejleszteni. Azt mondták, hogy nem. Csak bizonyos gyerekeket. Ezzel egyet lehet érteni, mert a gyerek ugyanis fejlődik óvodás korban. Vannak, akik rossz szociális körülményeik és egyéb hendikepek miatt nem fejlődnek. Ennek ellenére azok az óvodák, amelyek ezen prominens szakemberek programjait alkalmazták, mindenkit fejlesztenek, becsatlakozva ezzel egy nemzetközi trendbe, amely háromszor bukott meg az elmúlt négy évtizedben, mely szerint korán kell tanítani, fejleszteni stb. Ez nagyon látványos eredményeket hoz, mert a kisgyerek idegrendszere roppant plasztikus - de azt is tudjuk, hogy ezek az eredmények eltűnnek, legkésőbb tizenegy éves korra. Arra szeretném csak felhívni valamennyiünk figyelmét, nehogy már elmenjünk ebbe a rossz irányba. Egyetértek Vass Vilivel és Trencsényi Lacival abban, hogy a terjedelem is megőrzendő.

Rendkívül fontos, hogy végre van egy olyan dokumentumunk, ha még nem is a NAT - ahogy a norvég natot láthatták, amikor Dobos Krisztina behozta: tizenkét évre, gyönyörű képekkel 46 oldal. Emlékszem, Báthory Zoli nem akarta elhinni, azt hitte, hogy ez a szülőkhöz szóló ismertető, de kiderült az előszóból, amit a miniszter írt, hogy az a NAT. *(Dr. Mihály Ottó: Nem olyan fejlettek még tudományosan.)* Tehát veszélyek fenyegetnek, ezt világosan kell látnunk.

Szeretném az OKNT-t még arról informálni - azon tagjait, akik nem az óvodával foglalkoznak, de Marica nyilván tudja és utalt is rá -, azt mondta a Sulinova, hogy kompetenciaalapú csomagokat fejleszt, és egyszer, miközben már folyt a fejlesztés, valaki rájött, hogy hoppá, az óvodának nincs - nosza, az óvodának is kell egyet fejleszteni! És létrejött öt, hat, hét vastagabb kötet, egy nagy csomag kompetenciaalapú fejlesztés. Ott is beszélgettem a fejlesztő szakemberekkel, többek között Bakonyi Annával, aki azt mondta, szó nincs róla, hogy ezt kellene „letanítani” az óvodában. Arról van szó, hogy ez egy segédanyag. Egy óvónő felszólalt, hogy ha megnézzük, azt mondja, hogy tartsuk be az alapprogramot - „Na, látod, erről van szó!”. De nem ez lett belőle a magyar közoktatásban. Elindultak a képzések, ahol az volt, hogy az az óvoda nyer majd támogatást stb., amely 70 százalékban - nem viccelek! - letanítja a kompetenciaalapú csomagot. Teljesen abnormális! Természetesen ehhez kell az egyes óvónőknek - ez a kisebbség - az a vágya, hogy nekik adják a kezükbe, hogy pontosan mit csináljanak. Szabad játékot szervezni nehéz, kötelező foglalkozást tartani ehhez képest könnyű.

Mindezt csak azért mondtam el - és bocsánat, ha hosszú voltam -, hogy lássuk, itt problémák vannak, nehogy elmenjünk egy téves irányba. Mert a szabad mozgás, a szabad játék, a mindennapos mese - tudjuk, hogy az anyanyelvi fejlesztést az iskoláskorra érve másfél évvel emelheti meg rendszertelenül hallott meséhez képest.. Vigyázat: nem külön anyanyelvi fejlesztés kell, netán javítgatni a gyerek beszédét - amit már a '71-es program is kizár -, hanem adjunk jó mintát, és meséljünk lehetőleg minden nap.

Csak azt akartam vázolni, hogy a legkülönbözőbb buktatók lehetségesek, és hogy van jelenleg egy jó óvodai alapprogram, van jelenleg egy nagyrészt jó óvodai praxis, és nekünk arra kellene módot keresnünk, hogy azokban az apró változtatásokban, amelyeket átvezetünk, megerősítsük a jó óvodai praxist az ezt állandóan fenyegető támadásokkal szemben, melyek az iskola részéről jönnek, az önkormányzatok részéről jönnek, és a tájékozatlan, félrevezetett szülők részéről. Ezek megkérdezik: „Mit csináltatok az óvodában?” „Játszottunk.” „Csak?” „Mesélt az

óvó néni.” „És, mit tanultatok?” „Semmit.” „Örület!” És akkor jön a szemrehányás. És így tovább, és így tovább.

Lezárom, csak tudja a tisztelt tanács, hogy ebben a körben kell mozogni, és roppant óvatosan kell eljárni. Én azt remélem, hogy visszajövünk, és az lesz a benyomás, hogy semmi nem történt. Ez téves, de az a jó, ha ez a benyomás. Olyan dolgokat, amikre Laci utalt, biztosan át kell vezetnünk, és amit még itt olvashatunk, hogy egyáltalán mit jelent az integrált, inkluzív nevelés stb., amit megint csak kérnek az önkormányzatok, mert akkor több a pénz, de nincsenek rá kiképezve az óvónők. Ez egy külön kérdés, amelyben most nem mélyedek el.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A sorrend: Mihály Ottó, Iker János, Karlovitz János és Kovács Erika.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Igyekszem nagyon rövid lenni, de bevezetésként hadd mondjam, hogy az óvodával kapcsolatos nézeteim kialakulásában az egyik alapvető, meghatározó személy Tamás volt, akivel hosszú-hosszú éveken, sőt, évtizedeken keresztül „gyilkoltuk” egymást. A másik viszont az a konkrét fejlesztés, amelyet végrehajtottunk a pécsi Apáczai Nevelési Központban. Az adottságokból fakadóan - ebben az intézményben három bölcsőde, három óvoda, három általános iskola, nem egy ütemben, de fejlődött - megvolt a lehetőség annak végiggondolására és kipróbálására, amit most némi szarkasztikus mosollyal figyelek, ezt a „bölcsődét és óvodát valahogy össze kell hozni”-dolgot. Ez akkor természetesen adódott.

Szeretném elmondani, hogy a nehézségek először ezt a reakciót váltják ki, hogy pontosabban mondjuk meg akkor, hogy ki, mit, hogyan és miképpen, és mivel a pontosság mindig feljebb van, elkezdődik annak a lebontása, hogy tulajdonképpen hogyan lehet eljutni a bölcsőde iskolásításáig.

Amikor ennek az ellenállását erőteljesen lehet tapasztalni, egy idő után világossá válik - hogy mi képeztünk óvodapedagógust bölcsődei alkalmazottakból, óvodapedagógusokból tanítót és fordítva, tanítóból óvodapedagógust -, hogy akik lejjebb vannak, azok sokkal többet tudnak a gyerekről. Egész egyszerűen egyszer csak rájönnek arra, hogy mire képesek a gyerekekkel. Állnak ott a tanítónők, és nézik, hogy az óvodapedagógus hogy elvan ezzel a rengeteg, egy pillanatra nem nyugodtan létező valami lénnel. Egyszerűen elvan velük, és csinálja a dolgát. Számára ez mindaddig egy lehetetlen állapot volt, mert ő megszokta, hogy leült, és kész.

Azért mondom ezt - és elnézést -, mert valóban az történik, hogy megjelenik valamilyen nehézség, és abban a pillanatban az első reakció, hogy akkor tessék ezt pontosabban, még jobban, világosabban stb. Óhatatlanul szívja lefelé - ne is mondjak iskolát, mert a klasszikus alsó tagozatban, az első szakaszban ma már sok minden nem olyan, mint a tradicionális iskolában volt -, a tantárgyi tanárok által végzett területről jön lefelé minden.

Én is azt gondolom, erre kell nagyon vigyázni, hogy ennek ne engedjünk teret. Ez nem azt jelenti, hogy ne nézzük meg, miért van problémájuk, de hogy ez a szabályozásban jelenjék meg, mint valami olyan koncepció, amely megoldja ezt a dolgot, az tragikus volna. Tényleg igaz, kedves kollégák, szó szerint, hogy mindenütt, ahol ezzel megpróbálkoznak, egy idő után eldobják az egészséget. Tessék megnézni az amerikai „no child left behind”-nak azokat az elemeit, amelyek arra épültek, hogy egy, kettő, három, négy, és ha nem, akkor itt belépünk, és pótoljuk a négyet, mert nem tud az ötre menni. Elindul egy olyan dolog, amelyben tényleg úgy néz ki, mint hogyha valamiféle csipet gyártanánk, és lassan már tényleg a pedagógusok is mindenféle steril öltözetben

jelennek meg. Ez az egész folyamat ma olyan kritikai hullám alatt áll az Egyesült Államokban, hogy nem igaz. Egyszerűen úgy fogalmaznak, hogy az idegenlégiósok menjenek már haza - mármint azok a szakemberek, akiknek soha semmi közük nem volt az iskolához, csak annyit tudtak, hogy mérni, de teljesen mindegy, hogy az Opelnél vagy valamelyik amerikai autógyárban, vagy az iskolában.

Ez azért fontos, mert ennek az egyik feltétele - és most a konkrét dologra térek -, valóban, bármilyen furcsa, egy rövid óvodai alapprogram. Azért legyen és maradjon rövid az alapprogram, mert ez a feltétele annak, hogy jól működjön a másik szabályozási elem, a helyi óvodai programok szintje. Akkor lehet jó helyi óvodai programokat csinálni, és annak keretében megoldani például ezt a kreatív, első lépésben curriculum-, de igazából folyamatszervezés, hogyha nincs ez a központi szabályozásban pontosan leírva, hanem elkezdik a helyi - mondanám nagyon veszélyes analógiaként a kerettanterveket - pedagógiai programokat. Meg kell hagyni azt a nagyon jelentős rést, ha úgy tetszik, ami jelenleg is van az alapprogram és a helyi programok között, kidolgozottságban, részletességben, szabályozási mélységekben ebben a dologban. Úgy nem szabad hozzájárulni ehhez az alapprogramhoz, hogy ne ebbe az irányba történjék.

A felsoroltak jelentős része nem az alapprogram problémája, hanem problémája az óvodai nevelésnek, ezt nem vitatom, de ezeket nem szabad az alapprogramokba bevinni. Valamilyen megoldást el tudok képzelni, ahogy a NAT-nál is léptünk, hogy a NAT bevezetője is - szeretném hangsúlyozni, hogy nem maga a NAT - egy sor olyan dolgot megpróbál jelezni, szabályozni. Azt fogalmaztuk, hogy váljék logisztikai központtá a NAT, amely elrendezi a tartalmi irányítás különböző elemeit. El tudom képzelni, hogy valami ilyet kapcsoljunk - szeretném hangsúlyozni: nem bele, hanem valahogy a környezetébe, mert egy-két környezeti tényező valóban megváltozott. Nyilvánvalóan kell valamit mondani valahol arról, hogy igenis szükségessé vált az óvodák és bölcsődék - nem csak konkrétan most, egypár évig, hanem az ítéletidő végéig... Én megtapasztaltam, miért jó az, ha van ez is, az is, mert úgy lehet akár épülettől, infrastruktúrától kezdve ide-oda mozgatni, ahogy éppen mozog a demográfiai helyzet egy adott környezetben. Ezeket tehát szabályozni, de nem az óvodai programban.

Nagyon jó példa, amit Tamás mondott, hogy hogy fordulhat az ellenkezőjére valami, ha azt alapszabályozásnak tekintik. Mert ha ez egy lehetőség, ami megjelent, például az Educatio programja, az teljesen más dolog, mint amikor ezt úgy kezdik értelmezni, hogy ezen kell végigvinni minden magyar óvodást. Meggyőződésem, hogy ma az egyetlen dolog, ami még némileg hasonlít a pedagógiára, nevelésre az iskolarendszerben az az óvoda.

A minőségbiztosítás is életveszélyes. Én lektoráltam egy nagyváros minőségbiztosítási programját. Mit gondolnak a kedves kollégák, mely intézményrendszerrel kapcsolatban írták le az elemzők, hogy a legrosszabb a szülő és a pedagógus kapcsolata? Az óvodáról. Azért, mert az óvodában ezek nincsenek pontosan újra és újra leírva, szabályozva, abban az értelemben, ahogy ezt egy minőségbiztosítási rendszer kívánja. Ebből arra következtetni, hogy ott a legrosszabb a kapcsolat! Legalább minden nap találkoznak!

Ezt csak arra mondom, hogy bizonyos elemek érvényesítése az óvodában önmagában is iskolásításhoz és egy olyan intézményi fejlesztéshez vezet, amely megöli magát a pedagógiai tevékenységet. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm. Arra kérem a következő hozzászólókat, hogy a Mihály Ottóéhoz hasonló élvezetes szabadelőadást redukálják a hozzászólás műfajára. Finoman mondtam, Ottó?

DR. MIHÁLY OTTÓ: Nagyon, nagyon.

DR. SZEVEDY TAS: Mindig Ottó kap először szót... *(Derültség.)*

ELNÖK: Hogy tudjunk mihez viszonyítani.

DR. MIHÁLY OTTÓ: De el tudom képzelni ezt a hosszú időt, míg kiszenvetted, hogy ilyen finom légy...

ELNÖK: Adtál nekem időt a gondolkodásra - arra, amit mondtál úgyse figyeltem oda! *(Derültség.)* Viszont a válaszon gondolkodtam.

DR. VEKERDY TAMÁS: Már azt a nyugtalanságot is Ottón verted le, amit az én hozzászólásom miatt éreztél. *(Folyamatos derültség.)*

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Éljen a jegyzőkönyvvezető!

ELNÖK: Iker János!

DR. IKER JÁNOS: Nekem már csak annyit kell mondanom, hogy nagyjából egyetértek minden lényeges hozzászólással, különösen Vekerdy Tamáséval. Egy kicsit a minőségi-mennyiségi mutatókat módosítanám. Azt mondta Vekerdy Tamás, hogy van egy jó óvodai alapprogram, én azt mondom, hogy van egy nem egészen jó óvodai alapprogramunk. Ugyanis, ha ez az alapprogram ilyen részprogramokat, ilyen óvodai tevékenységet indukál, az nem jó. Nem jól sül el az óvodákban. Onnan van rátekintésem, hogy rengeteg továbbképzést kérnek óvodák, és magam is kimegyek, kollégáimtól sok mindent kapok, és bizony, nem állja meg a helyét az, hogy kisebbségben vannak azok, akik oktatni akarnak, és a többség született zseniális pedagógus, aki ismeri a szabad játékot, és tud bánni harminc gyerekekkel. Tamás, abban a jó közegben, amiben te jársz, ez valószínűleg így van - isten őrizz, hogy megsértsem azokat -, de sajnós nem ilyen jó a helyzet.

Azt gondolom, hogy ehhez nem elegendők a továbbképzések. A továbbképzés jó részét nem gyakorló óvodások csinálják. Én az olyan továbbképzésnek vagyok a híve, amit most nálunk már csinálunk: csak bemutató foglalkozással ér valamit a dolog, és az sem művivel, hanem életszerűvel. Ebbe az irányba lehet tehát, és nyilván a pedagógusképzés a másik kulcskérdés. Ugyanaz vonatkozik az óvodára, mint a tanárképzésre: hiányoznak azok a személyiségek, akik ezt zsigerből tudják csinálni.

A harmadik dolog a szülő. A szülői nyomás óriási, és befolyásolja az óvopedagógusokat. Most a nyelvtanítás a sláger. Szombathelyen szeptembertől minden óvodában angolnyelv-oktatás folyik mindenütt. Ezek indukálják az óvodában, hogy ötfajta programra kell befizetni, és a jó óvoda az, amely ezt félig ingyen adja. Innentől vége a nevelésnek.

DR. VEKERDY TAMÁS: De ezt egy program soha nem fogja megoldani, csak amely kiirtja. Ezen gondolkoztunk annak idején, de ez nem jó. Megtiltani a programban.

DR. IKER JÁNOS: Ez az alapprogram kicsit tudálékos mostani szemmel nézve, és az óvónöket ilyenre indítja. Nem tudom, mi az oka, de valószínűleg minden hatást egy kicsit vissza kell...

DR. VEKERDY TAMÁS: Bocsánat, de a Vágó Irénék kutatása azt mondja, hogy a többség jónak tartja a programot. Ez nem egészen úgy van, ahogy mondod. Ha jónak tartja, akkor ú egy olyan óvoda, amelyik játszani szeret. Azt hiszem, lehet, hogy ahol te jártál, így van, de én arra hajlok - Maricára nézek, hogy ő mit tapasztal -, mégis az óvodák többsége jól működik,, és nem azért, mert a program jó. Ezt egy program soha nem tudja elérni. Sem azt, hogy jó legyen, sem azt, hogy rossz.

DR. IKER JÁNOS: Köszönöm, elnök úr, elmondtam.

ELNÖK: Karlovitz János!

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Röviden, csak pár mondatot mondanék.

Én a végéről kezdeném. Itt alakulóban van egy bizottság, és örömmel látom, milyen nagyszerű emberek vannak benne, közülünk is. Nem látom ott Marica nevét, de remélem, ő is benne van, ahogy Vekerdy, Trencsényi László is benne van, és ez garancia arra, hogy tényleg olyan munka fog folyni, ami tovább javítja az alapprogramot.

Magát az alapprogramot ismerem, lehet így-úgy használni, javítani, bővíteni, csökkenteni, nincs ennek jelentősége. Nagyon ritkán foglalkozom óvodával, nem is értek hozzá, de meg kell mondani, hogy bámulattal hallgatom a tanítványaimat, óvodapedagógusokat - főleg a levelező tagozatosokat -, akik a gyakorlatból jönnek, és ilyen tárgyából, hogy kompetenciaalapú és kritériumorientált pedagógia - amit Nagy József talált ki, és én most taníthatom -, valamint játék- és szabadidő-pedagógia rengeteget tanulok az óvodapedagógusoktól.

A harmadik mondandóm, hogy ha megfordul az a trend, miszerint mindig az alsók a felsőket nézik, a kicsik a nagyokat - a középiskola az egyetemet, a felső tagozat a középiskolát -, és az óvodára nézünk, tanuljuk tőlük a gyerekközpontúságot, amit Vekerdy Tamás hangsúlyozott, akkor jár jól a pedagógia. A pedagógiai kultúrának rengeteg olyan értéke van, amit az iskolában a tananyagközpontú lihegés kiirtott és csökkentett. Sokat tanulhatunk az óvodától.

Az anyagot támogatom. Gondolom, hogy a veszélyeit sikerül elkerülni - az iskoláztató óvodán már túl vagyunk, már volt egy hullám a hetvenes években, amiből kigyógyultunk. Ez az anyag és a bizottság erre garancia, és lelkesen támogatom.

ELNÖK: Köszönöm szépen, Kovács Erikáé a szó.

KOVÁCS ERIKA: Én a sulinovás kompetencia-programcsomag elkötelezettsége okán szeretném nagyon röviden kiegészíteni. A kompetenciaalapú óvodai programcsomag a tesztelésben részt vevő első tizennyolc intézmény számára írt elő 70 százalékot. Ez egy európai uniós társfinanszírozással megvalósuló program, amiben az elszámolhatóságot is biztosítani kellett, tehát neki be kellett bizonyítania, hogy megvalósította 100 százalékban. Pontosan az volt ebben a mi elkötelezettségünk, hogy a saját helyi nevelési programja nem sérülhet azzal, hogy száz százalékgig rázúdítok egy másfajta szemléletet, másfajta gondolkodást, és ezért 70 százalékra redukáltuk az első tizennyolcnál. A gyakorlati megvalósításban egy körülbelül 50-50 százalékos

arányt mutatott. A pályázati időszak első tizennyolc intézményét érintette ez, és soha többé nincsen így. Úgy van, ahogy Vekerdy tanár úr mondta: ez egy olyan komplett segédanyag az óvodapedagógusok számára, ami segít megvalósulni a helyi nevelési programot, ezen keresztül pedig az óvodai nevelési alapprogramot.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Hunyady Zsuzsa!

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Tisztelt Tanács! Én is úgy vagyok, mint Iker kolléga: többé-kevésbé okafogyott, amit mondani akartam, mert már elmondták. Egy javaslatom van még. Az óvodapedagógus-képzésnek az az új programja, amiről Marica írt, most ér véget először, merthogy az első BA-ciklusnak most lesz vége. Természetesen a képzésben is ugyanezt a fajta nyomon követést vagy minőségbiztosítási elemet, nevezetesen hogy hogyan zajlott le ez a program, milyen sikerrel megtalálhatjuk. Egész konkrétan a tanító- és óvóképzési helyek programfejlesztő bizottsága most fogja felülvizsgálni, megvizsgálni, hogy az első BA-ciklus milyen sikerrel járt.

Az a javaslatom, hogy az OKNT bizottsága és az a szakmai testület keressen kapcsolatot, kerüljön kapcsolatba az óvodai gyakorlat is, és annak a képzési vonatkozásai.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Tessék parancsolni!

PASZKUSZNÉ KULCSÁR ANDREA: Tisztelt Tanács! Kicsit más aspektusból szeretném felhívni a figyelmet az alapprogram átgondolására, illetve annak átgondolására, hogy felülvizsgálatra kerüljön-e vagy sem. Jómagam 17 évi önkormányzati gyakorlattal rendelkezem, ahol azt tapasztaltam, hogy nagyon sok bizonytalanságot okoz az óvodák működésébe és a szakmai renoméjukban a fenntartók hozzáállása. Illetve nem is a fenntartóé, hanem a fenntartónak pedig van egy hivatala, ahol mindig ülnek olyan szakemberek, akik képviselik, és adott esetben a fenntartók elé prezentálva hitelessé teszik, hogy igen, ez a szakma fontos, ebben támogatásra kell lelniük azoknak, akik ebben dolgoznak.

Számomra ez a kutatás, ami elkészült, alá is támasztja ezt. Nem azt érzékelem elsősorban nagyobb hangsúllyal, hogy az óvodapedagógusok ezen dokumentum szakmaiságát kérdőjelezzik meg. Én összeírtam, és engedjék meg, hogy felolvassam, mely területeken van nagyobb százalékban bizonytalanság.

86,3 százalékban az óvodából az iskolába való átmenet értelmezésének szabályozásában. Amikor jogilag megpróbáljuk elemezni, azt látjuk, ez abból is adódik, hogy az intézményvezetők is kevésbé tudnak mozogni a jogszabály rendszerében. Egyrészt csak a közoktatási törvényt ismerik vagy akarják ismerni - vagy, szomorú, vannak akik nem is ismerik, úgy kell lediktálni, mi a címe és a száma -, és vannak, akik az ehhez társuló miniszteri rendeleteket, kormányrendeleteket soha nem is olvasták. Ezért nem tudják megvédeni, nem tudják ezt az átmenetet helyben sem biztosítani, mert ha nem ismeri a szabályozást, bármennyire jó szakmailag, nem tudja képviselni a saját intézményét, nem tudja képviselni a saját intézményébe járó gyerekek szüleinek érdekeit, és nem utolsósorban a gyerekek érdekeit és az irányukba való elkötelezettségét.

Az óvodapedagógusok etikai kódexének hiányát 85,2 százalék jelölte meg. Ez biztosan így van, nem vitatom, de ebben azért vannak olyan közösségek, akik helyben tettek és

megalkották ezeket a kódexeket. Megkérdőjelezhető, hogy ez központilag kellene-e, vagy pedig mindenki a helyi sajátosságoknak megfelelően és a helyi körülményekhez, adottságokhoz képest határozza meg.

A sajátos arculat megőrzésének biztosításában, az intézményracionálizálások alkalmával összevonásra kerülő tanintézményekkel rendelkező szervezeti egységekre gondolva, 82 százalék bizonytalan. Ez így van, és ez megint nem szakmai kérdés, hanem nyilván szervezeti kérdés, és a szabályozásból adódhat valamiféle gond a végrehajtásban. Nem voltak tisztában azzal, hogy ha őket összevonják, akkor mi lesz az ő helyi nevelési programjukkal. Ők úgy gondolták, hogy majd ezt is megmondja az országos alapprogram. Nem biztos, hogy ezt meg kell mondania az országos alapprogramnak: ezt meg kell érteni helyben, hogy ha összevonásra kerül egy intézmény, azt a közoktatási törvény világosan szabályozza, hogy ilyenkor mit kell tenni. Nyilván, hogyha intézményvezető vagyok, felelős vagyok ezért, a fenntartó meg azért, mert neki bizonyos szakmai ellenőrzéseket és fékeket be kell tenni, és alkalmaznia kell.

Nem volt százalékosítva, de a vezetési struktúrára nagyon sokan utaltak, a vezetői hatás- és feladatkörök megjelenítésére. Ez szintén nagyobb bizonytalanságot jelentett ott, ahol intézményracionálizálás volt, tehát ahol az intézményeket összevonták közös igazgatás alá, vagy más formában.

Nagy kérdés volt - Vekerdy Tanár úr is beszélt a tanulásról, ismeretelsajátításról - az iskolai életmódra való felkészítés. Ez évek óta betegsége a szakmának, ez benne van a kutatásban, hogy ezt igénylik. Nem volt százalékosítva, de nagyon sokan felhozták. Szintén azért, mert a jogszabály, illetve az alapprogram a VI. pontban azt mondja, hogy azok a paraméterek határozzák meg az iskolára való felkészítés eredményét, és ez alapján tudom megmondani majd intézményvezetőként, hogy az iskolára érett a gyerek vagy nem. Szerintem ez zavart okoz adott esetben a fejekben, ezt mutatja ez a kutatás.

A szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés formáinak szabályozása szintén hangsúlyos, és azt mondja, hogy tanácsra van szükség. Ezt szintén helyben kell szabályozni.

Nem sorolom. Arra szerettem volna felhívni a figyelmet, hogy egy kicsit keveredik a fejekben a jogszabályok alkalmazása, a szakmai életben, a gyakorlatban és az intézmény működtetésében azzal, hogy mit jelent az óvodapedagógia mint szakma és a gyakorlati munka. ezért nyilván az intézmény vezetője, illetve maga a fenntartó felel.

Szeretném még hangsúlyozni, és nagyon szembetűnő, hogy a felsőoktatásban igenis hiányolják a nagyobb gyakorlati idő biztosítását, tehát a hospitálásokat és a gyakorlati életben a szakma megizlését, elsajátítását. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Barlai Kati!

BARLAI RÓBERTNÉ: Karlovitz János gondolatait folytatnám, hogy a következő közoktatási intézményre való felkészítésnek milyen szabályozó ereje van. Egy dolog, hogy mit akar az oktatásirányítás, a jogszabályban mi jelenik meg - látjuk, hogy ezzel kapcsolatban is vannak bizonytalanságok -, de a legnagyobb probléma, hogy a szabályozás és a valóságban az elvárások, igények az intézménnyel szemben - akár óvoda, akár iskola - nagyon különbözőek. A jogszabály nem veszi tudomásul ezeket a lakossági, szülői elvárásokat, igényeket. Szóba került az angoloktatás, de az iskolába lépésnél a gyerektől elvárják, hogy 45 percig üljön, hogy rögtön rajzoljon szabályos sorokba. Három unokám nemrég volt alsó tagozatos, de ti is számtalan

ismerősnél tapasztalhatjátok, hogy az iskola nem biztosítja az átmenetet - sajnos. Tudomásul kell venni, hogy a gyakorlatban mi az, ami érvényesül.

Itt folytatnám azzal, hogy az óvodai alapprogramot szerintem a NAT-tal kell összhangba hozni, mert a Nemzeti alaptantervünk olyan, hogy nem fogalmaz meg követelményeket, nincsenek benne minimumkövetelmények, fejlesztési feladatok. Mi ennek a következménye? Hogy olyan kerettantervek, olyan helyi tantervek működnek az iskolákban, amelyek a tananyagot nem csökkentették. Nézzétek meg! A kiadók által kiadott tantervek, amiket használnak az iskolák, és amikre tankönyvek épülnek, nem csökkentették a tananyagot. Az elvárások nem hogy csökkentek volna, nőttek az iskolába menő gyerekekkel szemben. Hogy lehetne összhangba hozni? Most kell a NAT-ot felülvizsgálni. Mindenképpen valami olyan irányba kellene elmozdulni, hogy értsék az iskolák, nem kell ennyi mindent megtanítani, és akkor talán ez visszahatna az óvodára is, mert a nagycsoportban elkezdik tanítani az óvodásokat, hogy iskolaéretté váljanak.

Azt gondolom, ezek a dolgok összefüggnek, és a NAT felülvizsgálatával kellene összekapcsolni az alapprogram változtatását.

Még egy megjegyzés. Az 5. oldalon szerepel, hogy a pedagógusképzésben a képzési kimeneti követelményekben mi minden fogalmazódik meg. Itt van megint egy árulkodó jel, hogy törzstárgyakban, tantárgyakban, tantárgyelemekben az elsajátítható kompetenciák, tehát hogy magában a képzésben. Ki kéne gyomlálni azt, hogy matematikát tanulnak az óvónők. Nem ismerem az óvóképzést, de biztos vagyok benne, hogy ott vannak tantárgyat oktató óvóképző pedagógusok, felsőoktatási szakemberek. Ott kellene elindulni, hogy ne legyenek tantárgyak, amit ott tanulnak, hanem egész másképp épüljön fel a képzési szerkezet, ami sugallja, hogy nem tantárgyakat kell tanítani.

Arra akartam csak rávilágítani, hogy nagyon sokféle dokumentummal kellene megteremteni a koherenciát oda-vissza az óvodai alapprogram változtatásának szintjén. Köszönöm szépen.

ELNÖK: További hozzászólás? Vekerdy tanár úr!

DR. VEKERDY TAMÁS: Tudom, hogy nem örülsz neki, de mégis... *(Derűltség.)* Vastagon alá szeretném húzni, amit Kati most mondott, és javasolni szeretném, hogy az OKNT foglalkozzék egyszer a kezdő szakasz problémájával. Ott a legsúlyosabb problémák vannak. Ne rontsuk el az óvodát azért, mert azt mondjuk, a gyerekek szüksége van arra, hogy elsős korában jól tudjon vigyázban állni és negyvenöt percet végigülni, de próbáljunk oda hatni a kezdő szakaszban, hogy ezek a követelmények ne legyenek. Szóval beszéljünk egyszer a kezdő szakasról, és ott olyan érdekességekbe fogunk botlani - és itt befejezem -, hogy miközben mindannyian egyetértünk abban, hogy az iskola helyi tantervet készít, azt látjuk, hogy a válogatott marhaságok - és itt megint Katira utalok - úgy kerülnek be ma is a tantervbe, hogy azok nincsenek a NAT-ban, nincsenek a törvényben. Bár, amikor megkérdezi az ember, ezt mondják: azért, mert benne van - nincs benne. Ők beleírják az iskolában. Egyre többet ott van a „karácsonyra ír-olvas”, „első végére ír-olvas” a helyi tantervben. Hol oldjuk föl ezt az ellentmondást?

Az a kérésem elnök úrhoz, hogy tűzzük egyszer napirendre a kezdő szakasz súlyos problematikáját.

BRASSÓI SÁNDOR: Bevezető szakaszt akarsz mondani, ugye, az első-második évfolyamot?

DR. VEKERDY TAMÁS: Én nemcsak az első-másodikra gondolok - itt van a tévedés.

BRASSÓI SÁNDOR: Akkor a bevezető és a kezdő szakasz?

DR. VEKERDY TAMÁS: Úgy van! Én egészen a negyedik-ötödik majd nem a hatodikig. Mert amit látunk, ahol tudnak írni-olvasni a gyerekek, az odáig fölmege, hogy miért tudnak.

ELNÖK: Nyitott kapukat döngetsz, mert benne van az OKNT témajavaslatában, csak meg kell valósítani. Időt fogunk találni erre.

Görbe úr!

GÖRBE LÁSZLÓ: Be kell vallanom, hogy egy napig se voltam óvodás - hála istennek...

ELNÖK: Látszik. *(Derűtség.)*

GÖRBE LÁSZLÓ: Tanyán éltem. *(Dr. Mihály Ottó: Döntsd el, hogy ez dicséret vagy bírálat! - Derűtség.)* Nem akartam hozzászólni, csak azért teszem mégis, mert hogy akkor komolyan kellene venni az általános iskolai és a középiskolai tananyag csökkentését. Mert hogyha ezt nem tesszük meg, akkor mindaz, amiről beszélt Vekerdy tanár úr, óhaj marad, mert az érettségi szabályzat követelményrendszere kőkeményen kér valamit a középiskolától, amit az óhatatlanul lefelé nyom.

DR. VEKERDY TAMÁS: Az új érettségi jó e tekintetben: sokkal kevesebbet kér - a középiskola mégis megtartotta a régi anyagtömeget.

GÖRBE LÁSZLÓ: Bocsánat, nézd meg a szabályzatban, hogy mi van, és akkor rájössz, hogy semmi nem változott.

ELNÖK: Befejezzük ennek a témának a vitáját, ami kinyitott egy sor kérdést, mert láncreakciószerűen eljutottunk az érettségi követelményekig, miközben arról beszélünk, hogy hogyan kell a bilibe pisilteni a gyereket az óvodában. *(Dr. Mihály Ottó: Azt magától tudja.)*

Mélyen egyetértek azzal a javaslattal, hogy hozzuk előre a kezdő szakasz problematikáját újra... *(Dr. Vekerdy Tamás: Bevezető és kezdő - most tanultam.)* Tehát a bevezető és kezdő szakasz problémáit újra, megnézzük, ennek hogy tudunk nagyon sürgősen helyet találni.

Tulajdonképpen semmi más határozati javaslatom nincs, mint az, hogy az óvoda kapcsán fölmerülő problémák egyik részét esetleg az általános iskolai kezdő szakasz végiggondolásával, esetleg szükséges felülvizsgálatával közelítsük meg egy nagyon közeli napirendi vita keretében. *(Barlai Róbertné: A NAT-tal való koherenciát teremtsük meg!)*

BRASSÓI SÁNDOR: Bocsánat, többször említetted, Kati, a NAT-felülvizsgálatot. Ha emlékszel, 2007-ben kezdtük el a korábbi szabályozás alapján felülvizsgálni. A korábbi rendelkezés arról szólt, hogy háromévente felülvizsgálja a minisztérium az OKNT bevonásával.

Akkor az OKNT külön kérte, mi pedig javasoltuk a tárca részéről, hogy háromévente fölösleges felülvizsgálni, mert az iskolák számára ez roppant terhes, nem is célszerű. A törvénybe is beépült ennek kapcsán az öt év, ami azt jelenti, hogy 2012-ben esedékes a tartalmi szempontú felülvizsgálat. Természetesen a kormányzat - mivel kormányrendelet - bármikor kezdeményezheti bármely területén a módosítást. De a jogszabály szerinti felülvizsgálat, a nagy, ilyen értelemben megváltozott.

BARLAI RÓBERTNÉ: Én azt gondolom, nem is a NAT-tal van a baj, hanem a NAT-on alapuló kerettantervekkel és helyi tantervekkel. Egyszerűen oda jutunk mindig, hogy valami felügyeleti, ellenőrzési rendszer kellene például ennek az ellenőrzésére, hogy a NAT hogyan érvényesül a valóságban, a gyakorlatban.

ELNÖK: Ha így megyünk tovább, mindjárt recentralizájuk az egész oktatási rendszert. Zsuzsa!

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Az a javaslatom, hogy más határozatot is hozzon a tanács: arra vonatkozóan, hogy alakuljon meg végre az a bizottság, amiről egy éve beszélünk. Talán ez ennek a tanácsülésnek a határozati napirendi pontja, esetleg azzal kiegészítve, hogy mégis mikorra képzeld el, hogy a munkáját elvégzi, vagy ez ilyen teljesen laza marad-e.

És ha Vekerdy tanár úr javaslatából határozati javaslat lesz, akkor javaslom, hogy egészen pontosak legyünk: ha jól emlékszem, ő nem használta a „felülvizsgálat” szót. Azt mondta, beszéljünk érdemben ennek a szakasznak, ezeknek a szakaszoknak a problémáiról. Nem kellene felülvizsgálatban gondolkodni, az egy más dolog.

BRASSÓI SÁNDOR: Azzal kezdtem a bevezetőmben, hogy nagyon fontos ennek a bizottságnak a megalakulása és sürgetően fontos. Ezért mi azt kérjük, hogy amilyen gyorsan lehet, alakuljon meg ez a bizottság. A „felülvizsgálat” kifejezést pedagógiai szempontból kerülném, jogi szempontból viszont a jogszabályt módosítani kellene, ami csak felülvizsgálat alapján történhet meg. Be kell mutatnunk hozzá, hogy ez megtörtént. Hogy ez a pontosítás-módosítás milyen mértékű, az más kérdés. Ettől a kifejezéstől én most nem tudok eltekinteni.

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Két dologról beszélünk. Az egyik az óvodai nevelési alapprogram. Én a felülvizsgálatot a következő határozathoz...

BRASSÓI SÁNDOR: A kolléganőim, akik hozzászóltak az óvodai neveléshez, abszolút gyakorló szakemberek és a közigazgatás részéről is ők a referenseink. Amint a bizottság szavaz a jelöltekről, mi haladéktalanul föl vesszük velük a kapcsolatot, és egy minél korábbi időpontban szeretnénk ezt az OKNT-bizottságot összehozni azért, hogy ez a dokumentumtervezet minél hamarabb megszülethessen. Az itteni hozzászólásokat is hallva, talán ez nem igényel egy nagyon hosszú időt, ami azt jelenti, hogy akár ez a koncepciója a szövegnek talán elvégezhető, hogy utána elkezdjük egyeztetni, majd újra visszahozzuk az OKNT elé.

ELNÖK: Mielőtt szavazásra tenném fel a kérdést, kérdezni szeretném, hogy a bizottság tagjait e javaslat listája alapján szavazza-e meg az OKNT. Az itt szereplőkkel valaki tárgyal-e?

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Vass Vilmostal egészítsük már ki!

ELNÖK: Csak nagyon fontos kérdés, hogy akikről itt most szavazunk, azok tudják-e, hogy itt szerepelnek.

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Igen.

ELNÖK: Fontos kérdés, aztán jöhet, hogy egészítsük ki vagy... *(Zaj. - Közbeszólások: Csermely Péter?)*

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Ha szót kapok, erre tudok válaszolni, és ezzel együtt a javaslatokra is szeretnék kitérni.

Köszönöm szépen a véleményeket. Nagyon sok olyan értékes gondolat fogalmazódott meg, ami hitet, erőt adhat a programmal való foglalkozásra, és egy sikeres programnak ha nem is a készítésére, de ennek a programnak az áttekintésére és a szükséges változtatások meghozatalára. Viszont én is jeleztem, pontosan tudom, hogy egy alapprogramban nem lehet törvényi szabályozással foglalkozni. Vannak olyan felvetődő kérdések, amelyeket a közoktatási törvényben kell megválaszolnunk, vannak olyanok, amiket Mihály Ottó tanár úr is megfogalmazott, hogy a NAT-hoz hasonlóan - én így is írtam be, talán elkerülte a figyelmünket - kormányrendeletben fogalmazódjanak meg azok a válaszok, amiket ma a szakma elvár. A bizottság feladata lesz nyilván, hogy ezeket a felvetődő problémákat elrendezze, de hogy foglalkoztatja a szakmát, azt ma itt többen megerősítették.

Vass Vilmos úgy fogalmazott, megdöbbenéssel tapasztalta, hogy a bevezetőben a felülvizsgálat metodikájára vonatkozóan megfogalmazódott egy gondolat. Lehet, hogy nem pontosan fogalmazta/m, de a jegyzőkönyvből idéztem: Nahalka tanár úrnak volt egy hozzászólása - el is hoztam -, ami arról szólt, hogy ha egy ilyen felülvizsgálatot próbálunk kezdeményezni, akkor ennek a metodikáját újra kell gondolnunk. Tényleg azt mondta - és én ezzel egyetértettem -, hogy nincs egy gyakorlatban kipróbált metodológiánk nekünk, az OKNT-nek. Erről beszélgettünk. És elképzelhető, hogy a NAT felülvizsgálatára is sor kerül, tehát jó lenne ebben nekünk egy egységes álláspontot kialakítani. Erre elnök úr azt mondta, hogy „visszaadom a labdát” - így fejeződött be ez a közös gondolkodásunk. Nem azt kérdőjeleztem meg, hogy nemzetközi trendek és egyéb metodikák működnek, de mi ezzel még nem foglalkoztunk.

A másik gondolat, amit szerettem volna elmondani, az óvodapedagógus-képzéssel kapcsolatos. Azt gondolom, jó az a hároméves óvodapedagógus-képzés, amely nyolchetes összefüggő szakmai gyakorlatot épített be a programjába. Ezt is leírtam, hogy igen, eleget gyakorolnak a hallgatóink. Az elméleti tárgyakhoz is gyakorlatok kapcsolódnak. Hallgatótól is függ, hogy a lehetőségeihez képest hogyan készül fel a pályára, azon kívül az összefüggő szakmai gyakorlatok kiváló lehetőséget adnak, hogy a pályán lévő pedagógusok gyakornokként segítsék hozzá azokhoz a tapasztalatokhoz, azon képességek alakításához, amelyekre szükségük lesz a hallgatóknak. Ettől értékes az az egy vagy két év gyakorlati időszak. Nagyon sokat formálhat a hallgató képességein. Én tehát a szakmától ezt - mindenütt elmondtam - nem tudom elfogadni. Mi is úgy váltunk pedagógusokká, hogy tanultunk a pályán lévő pedagógusoktól, és lassan alakultunk olyanná, amilyenné végülis váltunk. Ezt nem lehet a képzésre átruházni, és azt mondani, elvárjuk, hogy ilyen felkészültségű pedagógusok legyenek.

A törzstárgyokról meg a tantárgyokról írtam én, amikor a kompetenciák alakulását próbáltam felvázolni. Azért a törzstárgyak meg a tantárgyak ahhoz is szükségesek, hogy egy pedagógusi alpműveltséggel rendelkező pályakezdő lépjen a pályára. Nyilván a módszertanok és a gyakorlat tovább erősítheti és alakíthatja azokat a képességeket, amelyek elvárhatóak.

Nem vitatkozom, de nem árt az óvodapedagógus szakos hallgatóknak sem a matematika, már csak a logikus gondolkodás érdekében sem, mert a mi tantervünkből teljesen kimaradt a logika, ami azelőtt a pedagógusképzésben általánosan jelen volt. Én azt hiszem, ettől csak kreatívabbak, gondolkodásukban is elfogadhatóbbak lesznek a pályára lépő pedagógusok.

Köszönöm szépen a hozzászólásokat, és azt szeretném kérni elnök úrtól, tekintsük át a javaslatomat. Nagyon fontos szempontot fogalmaztam meg, hogy a pályán lévő óvodapedagógusok kapjanak tájékoztatást arról, hogy elindul egy munka, és hogy várhatóan mi lesz - mert rengeteg kérdés érkezik, nagyon aggódnak az óvodai nevelés jövőjéért.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: A javaslatok első helyén szerepel, hogy a bizottság kezdje meg előkészítő munkáját. Az a bizottság, amelynek összetételére itt egy javaslatot is olvastunk. Ebben szerepel Csermely Péter neve is, de tudomásom szerint ő minden funkciójáról lemondott, (*Dr. Szabedy Tas: Helyette Vass Vili jelentkezett.*) Vass Vili viszont szívesen részt venne ebben. Azt javaslom, hogy akkor ezt a bizottsági listát ezzel a korrekcióval fogadjuk el.

GÖRBE LÁSZLÓ: Szakács Mihálynét javasoljuk még.

ELNÖK: Igen, Marica!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Csermely Pétert meg kellene kérdezni, mert tudtommal a köztársasági elnöki reformbizottságról - vagy nem tudom, minek nevezzem, amelynek ő tagja - nem mondott le. (*Kosinszky Zsuzsa: Azt az egyet nem, minden mást.*) Abban tudomásom szerint ő éppen kisgyermek-nevelési ügyekben vállal feladatokat - gondolom, így is került ő a javaslatba. Kérdezzük meg, ennyivel tartozunk neki is, meg a köztársasági elnöknek is.

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: És ha megkérdezzük, esetleg javasolni fog maga helyett valakit. Engem már keresett, egy hölgy nevét jelölte meg, úgyhogy megkérjük, hogy a munkatársai közül valakit nevezzen meg.

ELNÖK: Erre téged kérünk meg, hogy légy szíves ezt Csermely Péterrel tisztázni.

BARLAI RÓBERTNÉ: Én is javaslom Kovács Erikát, miután ő a kompetenciaalapú nevelésben komolyan részt vesz, és kidolgoztak egy programot.

ELNÖK: Vállalja?

KOVÁCS ERIKA: Igen.

BARLAI RÓBERTNÉ: Megbeszéltem vele.

ELNÖK: Más javaslat a bizottsággal kapcsolatban? *(Nincs jelentkező.)*

Akkor aki egyetért a bizottság összetételével... *(Szavazás.)* Ellenpróba? *(Nincs jelentkező.)* Tartózkodás? *(Nincs jelentkező.)* Egyhangú szavazattal elfogadtuk a bizottságot, az itt elhangzott kiegészítéssel.

A javaslatok között szerepelt, hogy kezdje meg előkészítő munkáját. Miután most a bizottság hivatalosan is megalakult, rá bízunk, hogy összeüljön, és elkezdje a munkát. Ehhez az szükséges, gondolom én, hogy valaki mozgassa ezt a bizottságot, ne legyen teljesen spontán. Saját körében a bizottság válasszon elnököt, titkárt, ügyintézőt, ügyvezetőt - vagy nem tudom, mit -, aki elintézi az adminisztratív háttérét annak, hogy a bizottság munkához lásson.

A másik javaslat az előterjesztésben, hogy készüljön terv az óvodai alapprogram átdolgozására. Felmerült a „felülvizsgálat” szóval kapcsolatban, hogy ez nem felülvizsgálat műfajilag...

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Nem az óvodai programmal kapcsolatban mondtam, hanem a Vekerdy Tamás-féle javaslattal kapcsolatban, miszerint az alsó tagozat...

ELNÖK: Bennem is keveredett akkor. Itt maradt az átdolgozás.
Mikor tud beszámolni a bizottság arról, hogy elkészült ez a tervezet?

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Augusztusban.

ELNÖK: Augusztusban nem valószínű, hogy ülésezünk.

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Nem készül, hanem tájékoztatást tudunk adni.

ELNÖK: Tehát ha lesz augusztus második felében ülésünk, akkor, ha nem, akkor a szeptemberi első ülésen kapunk erről tájékoztatást.

Hogy történjen meg az óvodapedagógusok tájékoztatása, ezt kérem pontosítani, hogy miről: arról az elkészült, átdolgozott alapprogramról, vagy a bizottság megalakulásáról..

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Elnök úr, az a javaslatom, hogy a kommuniké ne csak a Köznevelésben jelenjen meg - mert az óvodák nem feltétlenül olvasói a Köznevelésnek -, hanem a kisgyermeket érintő szaklapokban is. Zsuzsa mindjárt mondja a Kisgyermeket, én pedig hozzátenném a Kisdednevelést is meg az Óvodai nevelést is. Ugyanaz a kommunikációs szöveg a kisgyermekneveléssel foglalkozó szaklapokban is jelenjen meg.

ELNÖK: Ehhez még egy segítséget fogok kérni, miután itt nagyon fontosak a pontos kifejezések: Marica, együtt csináljuk meg - magyarul rád passzoltam a feladatot, csak nagyon eufemisztikusan fogalmaztam, hogy ezt a bizonyos kommunikét szíveskedjete megfogalmazni.

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Én meg Trencsényi tanár úr segítségét fogom kérni, együtt megnézzük, hogy pontos legyen.

BARLAI RÓBERTNÉ: Marica, te meg vállald el a bizottság vezetését! Hatalmazzuk fel!

ELNÖK: Akár fel is kérhetem. *(Zaj, közbeszólások.)* Akkor ez határozat.

Volt még egy javaslat: lehetőséget kell biztosítani a széles körű véleménynyilvánítások, fórumok, konferenciák szervezésével. Ez szintén ennek a bizottságnak lenne a feladata, javaslatot tenni arra, hogy hol, hány konferenciát és milyen anyagi háttérrel gondol megszervezni.

Lezárható ez a napirend? *(Igen.)* Akkor most öt perc szünetet tartunk... *(Derültség.)*

(Szünet: 12.40 - 12.52)

ELNÖK: Tisztelettel kérem a második napirendi pont előadóit, előterjesztőit... Iker János!

DR. IKER JÁNOS: Elnök Úr! Tisztelt Kollégák! Csak röviden, néhány mondatban szólnék a születésével kapcsolatos dolgokról.

Sajátos paradigmája a magyar köz- és felsőoktatásnak, hogy mindannyian tudjuk, hogy túlszabályozott. Ha meg kell valósítani, akkor viszont egy részünk rögtön azt kérdezi, hol a jogszabály. Ha meg valami születik, akkor azt mondják „Már nehogy kioktassanak bennünket, tudjuk mi ezt!”. Ez az anyag egyik célzattal se készült. Ez nem jogszabály. Egy olyan szakmai anyag, amelyet egy bizottság jó szándékkal, a féléves gyakorlat iránti felelősséggel hozott létre.

Mi a tétje a dolognak? A tanárképzésben eddig is folyt gyakorlati képzés. Voltak gyakorlóiskolákban gyakorlatok, voltak bázisiskolákban, és nagyon sok helyen volt az a külső egyhónapos gyakorlat is, ahol még jutott erre pénz. Közös jellemzője ezeknek a gyakorlatoknak általában az volt, hogy egy szaktól egy mentor vagy vezető tanárnál valamennyire megismerte egy tantárgy tanításának gyakorlatát. Ez a félév másról szól. Arról szól, hogy az egész iskolai gyakorlatot átfogóan ismerje meg, és a féléves gyakorlat befejeztével olyan kompetenciák birtokában legyen, hogy az iskolában hozzáértő, de nyilván kezdő pedagógusként, aki gyakornoki idejét tölti, majd ténylegesen tudja végezni a munkáját, kezdve attól, hogy nyilván tanít egy tantárgyat vagy kettőt, de az egész iskolai munka mechanizmusába képes legyen beilleszkedni, és például tudja azt is, vajon mit kell csinálni azzal a tanulási problémákkal küszködő gyerekekkel, aki az ő osztályában van.

Sok mindenről ír az anyag. Nyilván a negyvennégy oldal arról szól, hogy mit gondolunk erről, mit gondolt erről a bizottság - a többi melléklet, illusztráció. Utólag lettem elnöknek kinevezve, a nyitó tanulmányt én írtam hozzá. Ha rajtam múlt volna, akkor ez tizenöt oldal lett volna, ha Stéger Csilla és Rádli Katalin hagyta volna, akkor százötven oldal lenne, de szerencsére nem hagyták, az utolsó pillanatban kézbe vették, és lett belőle negyvennégy. Azt gondolom, ez egy kompromisszum, hiszen a bizottság tagjai is különböző álláspontokat képviseltek.

Három kulcskérdése van a dolognak. Az egyik, hogy mennyire veszik komolyan, és milyen szervezet lesz mögötte az egyetemeken. Tudjuk, hogy a 4.1.2/b TÁMOP pályázat alapján lesznek regionális pedagógiai szolgáltató és kutató központok, amik hálózatot alkotnak, és ezek szervezik a gyakorlatot. Kérdés, hogy ezt mennyire veszi komolyan az egyetem, mennyire lesz ez gyakorlatorientált, és valóban olyan, ami segíti a bázisiskolák, partneriskolák és a hallgatók egymásra találását, és valóságos kapcsolatot tart, gyakorlati segítséget ad a szintetizáló szemináriumok sorozatával, egészen a záróvizsgáig.

A másik kérdés, hogy milyenek lesznek a bázisiskolák vagy partneriskolák, és kik lesznek a mentortanárok. Ez megint nagyon nehéz kérdés, hiszen mindannyian tudjuk, a pedagógusképzés egyik problémája, hogy nem eléggé gyakorlatorientált. Azt is tudjuk, hogy nagyon vegyes az a

kép, ahová most majd kikerülhetnek a hallgatók, hiszen vannak nagyon jól működő iskolák, amelyek a mostani nehéz világban is mintaértékűen dolgoznak, és vannak kevésbé jók. Ezeknek az iskoláknak, mentortanároknak a felkészítése kulcskérdés.

A harmadik, hogy ennek milyen lesz a kommunikációja. Talán jó lesz, mert az eddigi bemutatók, véleményütköztetések, a különböző fórumok talán megteremtik azt a lehetőséget, hogy ha nem is központi kérdésként, de a kérdés súlyának megfelelően foglalkoznak vele az egyetemeken - ezért van itt a bizottság előtt is.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Kérdések az előterjesztőhöz? Szabados úr!

DR. SZABADOS LAJOS: Három kérdésem lenne. Az első a 83. oldallal kapcsolatos. *(Dr. Szenes György: Negyvennégy oldalas! - Derültség.)* Aki nem tudja, hogy 83. sorszámzás is van, nem jutott el addig, ameddig én! *(Derültség.)* Az állatorvosi szakkal kapcsolatosan van egy megjegyzés, miszerint, mivel osztatlan a képzés, nem lehet tanárképzésnél alapul venni. Én ezt nem értem, kérnék szépen erre választ.

A második kérdésem a 46. oldallal kapcsolatos: fogalomtár. Iker János kollégám-barátom lebukott, ő is régi motoros ezen a területen: akkor a fogalmaink közül most már irtsuk ki a „gyakorlóiskola” és a „bázisiskola” fogalmakat? *(Dr. Szebedy Tas: Ez lett volna az én kérdésem is.)*

A harmadik kérdés: itt gyakorlatvezető oktatókról, tanárokról, mentorokról szól az anyag. Hányan lesznek ők? Én végigolvastam, és elkezdtem képzelődni, mi lesz ezzel. Nem értem, ezért kérdezem meg, hogy hogy is van ez. Hol lesznek ilyenek pontosan? Hányra számíthatunk?

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Szebedy, Szenes - aztán a többiek.

DR. SZEVEDY TAS: Köszönöm szépen. Nekem is az lett volna a kérdésem. Nem volt világos számomra, hogy a gyakorlóiskolai hálózattal, ami ma létezik, mi történik. Mi lesz a különbség a gyakorlóiskolai - ha ez megmarad - és a partneriskolai pozíció között, egyáltalán marad-e ilyen, hogy gyakorlóiskola?

Szerepel az anyagban egy háromoldalú megállapodás lehetősége, amelyben a fenntartó, a gyakorlóiskola és a képző intézet állapodik meg a feltételekről. A kérdésem inkább arról szól, hogy mivel motiválhatók fenntartók arra, hogy az iskolákban szükséges feltételeket biztosítsák. Jogos a kérdés, hogy fenntartói támogatás nélkül ez nem lesz megvalósítható, ezért van bennem a kérdés, hogy mi fogja motiválni a fenntartót, hogy gondot, felelősséget, kötelezettséget és költséget vállaljon egy olyan dologért, amire sok fenntartó azt mondhatja, hogy ez az egyetem dolga.

Az negyvennégy oldal ellenére szeretném elismerni, hogy a várakozásomat messze felülmúlta az anyag. Nagyon félttem attól, hogy ennél kevésbé kidolgozott rendszer fog elénk kerülni. Úgy láttam, hogy ez nagyon sok szempontból végiggondolt, kivitelezhető megközelítése a féléves képzésnek. Az alapvető kérdésem természetesen arra vonatkozik, ki és hogyan állapíthatja majd meg a finanszírozást. Említi az anyag, hogy van ez a 683 ezer forintos képzési keret, amin kétharmad-egyharmad arányban a képző iskola és a képzőhely, azaz a felsőoktatási intézmény osztozzon. Ez hogy fog eldőlni? Az itt szereplő keret elvileg már ténylegesen biztató

arra nézve, hogy ennek a képzésnek van valamiféle finanszírozási háttere. A legjobban attól féltünk, hogy egy elméleti javaslat születik meg, pénzügyi bázis nélkül vagy annak a bizonytalanságával. Ezt a részét nem pontosan értem, a kérdésem erre vonatkozik, hogy ez hogyan dől el.

ELNÖK: Szenes úr!

DR. SZENES GYÖRGY: Három kérdésem van. Mintegy harminc éve dolgozom, tanárképzéssel is foglalkozva, ezen a területen.

Elsőként az órakedvezmények kérdését szeretném felvetni. Lehet-e, lát-e a minisztérium valamiféle lehetőséget arra, hogy a vezető tanárok számára - én most egy néven nevezem, és javasolnám is, hogy esetleg vezető tanárnak nevezzük azokat a kedves kollégákat, akik ebben a dologban szakmai vezetői feladatokat látnak el, nem kellene ezt annyira cifrázni - órakedvezményt biztosítsanak. Ugyanis 22-25 tanórán tanító tanárok érdemben nem tudnak szakmai pedagógiai munkát végezni azokkal a hallgatókkal, akik rájuk vannak bízva. Nemcsak az a pénz, amit Tas mondott, hogy kap valahány ezer forintot egy hónapban - ez nagyon szép, hogyha kap, ezt megfinanszírozza a felsőoktatás. Ezért én nagyon fontosnak tartom a közoktatással, a fenntartóval való kapcsolat tekintetében, mert ha ez nem rendeződik, féltő, hogy ez a dolog nem fog normális módon működni. 22-25 órán nem lehet, van-e erre mód.

A második kérdésem inkább ilyen naiv kérdés. Fél év a gyakorlat, az iskola meg, mint tudjuk, tanévben dolgozik. Ezt a harminc kreditet, ami a fél év gyakorlatra vonatkozik, nem lehetne egy évre széthúzni oly módon, hogy természetesen más kreditek meg áttolódna? Csak félévek közötti átcsoportosításra gondolok, semmi másra. Jó lenne, hogyha a hallgató az egy tanévben a teljes folyamatot láthatná.

A harmadikat már említettem: nem lehetne-e elnevezni ezt a kedves tanár kollégát vezető tanárnak, nem mindenféle nyakatekert nevet kitalálni neki. A köztudatban már benne van, hogy azokat az embereket, akik hallgatókkal foglalkoznak, úgy hívjuk, hogy vezető tanárok. Nevezzük már valahogy őket!

ELNÖK: Hadházy Tibor!

DR. HADHÁZY TIBOR: Egy nagyon rövid kérdés a hozzászólás előtt. Egy nagyon szerteágazó problémát kell itt kezelni, mert a pedagógusképzésben nemcsak a nappali alapszakról érkezőkre számítunk. Nagyon sokrétű a probléma, és ez az anyag kezeli is - talán erre lesz módom kitérni.

Az anyagban szerepel viszont egy olyan mondat, amit lehet, azért nem értek, mert nem tudom az összes rendeleti háttérét, hiszen többször is el kellene ezt olvasni. Úgy szól, hogy ha más területen dolgozik a képzésben részt vevő - levelező képzésről van szó -, létesítsen tanári munkaviszonyt. Hogy van ez? Nem tudtam első olvasatban értelmezni ezt.

ELNÖK: Görbe úr!

GÖRBE LÁSZLÓ: Azt még lehet mondani, hogy a szaktantárgyból gyakorol. De vajon hogy szerzi meg az összes jogi tudást, amire lassan szükség van az iskolában való működéshez? Ennek a gyakorlata hogy alakul?

ELNÖK: Nem volt több kérdés, tisztelettel kérném a válaszokat a hölgyektől.

CSILLAG MÁRTA: Osztokodunk a kollégámmal.

Tisztelettel köszöntöm önöket, és engedjék meg, hogy kicsit messzebből indítsuk ezt a válaszadást. Szerettük volna a felsőoktatási főosztállyal közösen elmondani, hogy tavaly ősszel indítottuk el azt a munkát, amelyet ez a bizottság elvégzett, és ide letettük az asztalra a bizottság ajánlásait. A közoktatás oldaláról indult a megkeresés a felsőoktatás felé. Nekünk, a közoktatási szakterületnek, az volt a célunk, hogy azokra a kérdéseinkre, amelyeket megfogalmaztunk a gyakorlati félévvel kapcsolatban, minél előbb közösen választ találjunk. Nemcsak finanszírozási, technikai meg tartalmi kérdések merültek fel bennünk, hanem az az alapvető célunk, az az alapvető megfogalmazásunk, hogy a közoktatás megrendelője ennek a felsőoktatási képzésnek, amit pedagógusképzésnek hívnak. Úgy is mondhatnám, hogy végső felhasználója - hogy ilyen ÚMFT-nyelven fogalmazzak. Nekünk ezért nagyon fontos, hogy létezik ez az utolsó gyakorlati félév a pedagógusképzésben, és nagyon fontos, hogy mi ennek a tartalma, hogyan szerveződik ez a gyakorlati félév. Fontos, mert szeretnénk látni, hogy a gyakorló pedagógusok miképpen tudnak bekapcsolódni ebbe a munkába, amit mi fontosnak tartunk, és elsődleges fontosságúnak tartjuk, hogy a terepen, a mindennapi életben gyakorló magyar pedagógusok az átlag általános iskolákban, az átlag gimnáziumokban, az átlag óvodákban dolgozó pedagógusok vezessék be a hallgatók a pedagógia mindennapjaiba, és ez legyen elterjedt gyakorlat a pedagógusképzésben. Ezeket az iskolákat készítsük föl erre a feladatra, ezeket a pedagógus kollégákat részesítsük továbbképzésben, megfelelően díjazzuk, munkájukat mindvégig segítsük és támogassuk, hogy legyen ez az ő szakmájukban elismerés, egy fontos eredmény a pályájukon, hogy részt vehetnek a pedagógusképzésben. Úgy gondoltuk, ahhoz, hogy ezeket a céljainkat elérjük, együtt kell működnünk a felsőoktatási szakterülettel, és azokkal a szakemberekkel is, akik erről a felsőoktatásban gondolkodnak. Ezért kezdeményeztük, hogy alakuljon meg ez a bizottság, ezért vettünk részt kölcsönösen mindkét főosztály ennek a bizottságnak a munkájában. Nagyon sokat dolgoztak a felsőoktatási kollégák is az anyagon.

Ez az anyag egy javaslat - ahogy a címe is mutatja -, amelyet azért készítettünk, hogy mind a felsőoktatási fórumokon, mind a közoktatási testületekben megtárgyaljuk, megvitassuk, megkérdézzük az önök véleményét, javaslatát, beépítsük, és ezek után alakítsuk a szükséges szabályozási és fejlesztési elemeket. Ez lenne tehát a célja. Nagyon fontos az önök véleménye, bele lehet szólni, hogy hogy nézzen ki ez a félév, akár még olyan kérdésekbe is, hogy jól neveztük-e el ezeket a kollégákat vagy nem. De nagyon fontos lenne a vélemény azon kérdésekben is, hogy mi a tartalma ennek a gyakorlati félévnek - mert talán ez az egyik legfontosabb kérdés a felsőoktatás számára.

Néhány szót a kérdésekről:

Gyakorlóiskola-bázisiskola. Talán Kati majd kiegészít engem. A gyakorlóiskolák természetesen nem azonosak a mi elképzeléseink szerint a bázisiskolákkal. Megpróbáltuk a feladatokat megosztani a gyakorlóiskola és a bázisiskola között. Ma a magyar közoktatásban működő felsőoktatási gyakorlóiskolák nincsenek annyian, hogy ezt a feladatot a jövőben el tudják látni - hozzátennem: a közoktatásnak nem is feltétlenül volt szakmai célja, hogy itt végezzenek gyakorlatot a hallgatók, másrészt nem is tudják megcsinálni a gyakorlóiskolák, hiszen a képzés során van rájuk szükség, kapacitásukat a képzés során szükséges gyakorlati képzések lekötik. Ezért úgy gondoltuk, egy más szerepet adnánk ezeknek az intézményeknek, egy nagyon-nagyon

fontos szerepet, hiszen gyakorlatuk van ebben a munkában: ilyen módon egy központ lehetne minden egyes gyakorlóiskola. Módszertani, szakmai központ és szervezési központja is ezeknek a hálózatoknak. Magyarán, összekötnénk a gyakorlóiskola segítségével egy bázisiskolai-partneriskolai hálózatot. Úgy gondoljuk, motorjai lehetnének ennek a munkának, amit a többi közoktatási intézmény még majd most kezd el végezni.

Köszönöm szépen.

DR. RÁDLI KATALIN: Tisztelt Kollégák! Én két kérdéskörből hadd induljak el. Az egyik dolog, hogy felsőoktatás, képzés oldaláról mit tartok fontosnak - hisz volt rá mód, hogy az Országos Köznevelési Tanács a tanári szak létesítése során magáról a tanári szaknak a tartalmáról, a kidolgozott tanári kompetenciákról és a hozzá kapcsolódó szakképzettségi rendszerről - amiben számtalan új elem van - véleményt mondjon egy akkori, nagyon komoly vitában.

Azt gondolom, akkor mi megerősítést kaptunk, hogy új elem a féléves gyakorlat, és ehhez kapcsolódóan ezt csak közoktatással lehet megoldani. Megmarad párhuzamos gyakorlat a tanárképzés során, tehát a tantárgyhoz kapcsolódó felkészítés, ami jelenleg párhuzamosan folyik a rendszerben, ami sajátossága a magyar pedagógusképzési rendszernek a tantárgy bevezető oktatására, hospitálásra, első összefüggő gyakorlatok tanítására abban az iskolában, ha van gyakorlója, vagy a környező iskolában. Új elem a féléves, amikor hallgatói jogviszonyban, de mégis egy iskola életébe kerül a kolléga, ezért leginkább a közoktatás részéről jelentkezhethet az a fölvetés, hogy hogyan tudja ezt megélni a hallgató, és ebben milyen szerepet, segítséget tud kapni az oktató. Ha egy kicsit túlterjed ez az anyag, valószínű, hogy azokat a nemzetközi kitekintésben megjelenő felvetéseket is hozza - valószínű, hogy mire ez leegyszerűsödik, csak a gyakorlati képzésnek kellene megjelennie -, hogy Európa szerte egy új feladat, legalábbis sokan gondolkodnak rajta, hogy amikor a pedagógus végzett, és az iskolába kerül, a kezdő szakaszban milyen támogató segítséget kap. Ezt bizonyos országok még olyan résznek tekintik, amelyben csak akkor kerül az iskolába, mikor ezt a kezdő szakaszt letette, máshol - mint nálunk - kész diplomával lépnek ki a jelöltek a rendszerből.

A fogalom egyelőre nagyon precíz. Azt gondolom, ezen lehet változtatni, de a közoktatási törvényből indultunk ki. Nem véletlen, hogy a fogalomtár 17. §-a visszaul: ma ez a neve, hogy gyakorlatvezető tanár, zárójel, óvodapedagógus és tanító. Ez így van jelenleg a közoktatási törvényben. Ezt a fogalmat nem akartuk bántani. De ami ehhez kapcsolódik, abban van egy nagyon komoly kihívás, és ezt kérdésként is fölteszem: az a szakember, aki ebben a külső féléves gyakorlatban venne részt, az felkészítésben vegyen részt. Előzze meg tehát, ne lehessen egy idő után ezt a feladatot úgy ellátni annak, aki besegít, részt vesz a gyakorlati képzésben. Ez egy döntési helyzet. Ma nem kötelező, nincs ilyen kötelezettség. Kimondja a közoktatási törvény 17. §-a, hogy aki gyakorlati képzésben részt vesz, annak pedagógus szakvizsgával kell rendelkeznie 2010-től. A pedagógus-továbbképzési rendelet módosításával ennyi jogszabályi módosítás megtörtént, már megjelent, hogy az, aki mentor lenne a féléves gyakorlat során, annak ez a kötelezettség toldjon ki 2015-re. Ilyen értelemben van egy ilyen üzenet, hogy próbáljuk átvinni azt a szakembert, aki a közoktatás oldaláról a pedagógusképzésben segít. Ezért a névben is és kimondottan a felkészítő jellegben ez egy nagyon fontos kihívás lenne.

Ami további fontos elem, hogy egy hármas láncolat kapcsolódik össze: maga a képzés mint elméleti képzés, az a gyakorlat, ami párhuzamosan folyik, és a bázisiskolát nem ismeri a rendszer, külső gyakorlólhelynek nevezi a közoktatási törvény - mi is így hívtuk a '90-es évektől,

a gyakorlatba átment, hogy bázisiskola az a külső gyakorlólé hely, ahol a felsőoktatási intézmény a pedagógussal vagy az iskolával köt szerződést a mai napig. Ezen túl van a pedagógusintézmények által fenntartott gyakorlóintézmény. Budapesten esetleges helyzet a szakképzésben, hogy az önkormányzat is csinálhat gyakorlót, de az a saját döntése. Gyakorlati képzésben alapvetően a felsőoktatási intézményhez tartozó intézmény van.

A hármas láncolat pedig úgy jön, hogy a képző intézmény, az iskola, és az iskolán keresztül jutna el a féléves gyakorlathoz. Azt gondolom, ez pedagógiailag is egy új gondolkodás, bekapcsolva mind a hármat, és egy közös szakmai reflektáló munkába. ehhez egy felkészítésbeni más metodika is társul, aminek eszközeiben is vannak már jelzések. Lehet vitatni, hogy az egyéni fejlesztési terv ki fog-e alakulni vagy sem, a portfólió-rendszer, amire jelzés van, kell vagy nem kell, vagy mennyire kidolgozott, és az intézmények a szakmai autonómiájukban fogják ezt végigvinni. De a pedagógusképzés megújításához kapcsolódóan eszközrendszerében is van egy új metodika, amely a képző intézmények számára, meg az őket fogadó intézmények számára is újat jelenthet.

Most a konkrét kérdések:

Az állatorvos azért nem fér ebbe a rendszerbe, mert ő tizenegy féléves képzésben vesz részt. Utólag, ha akar, majd egyszer valamikor lehet tanár. De a mai tanárképzési rendszerben alapképzésre épül a tanári mesterszak, és szakmai tanárképzésben olyan tanár lesz, amilyen az alapképzésben a szakmai tanársága épült. Az nem kizárt, hogy majd mesterképzés diszciplína után is valamikor tanári képesítést szerezzen, de az alaprendszer az, hogy alapképzés alapozza meg szakterületileg a diszciplináris részt, és mesterképzésben szakmai tanárképzésben egy, közismereti tanárképzésben két szakképzettségben készül föl.

A fogalomra azt hiszem, próbáltam mondani, hogy ez egy új kör. Ami ehhez még nagyon fontos, hogy ha gyakorlatilag végiggondoljuk, egy iskolába, bármekkora, háromnál több főt egy adott időszakra nem tud elképzelni a rendszer. Ez azt jelenti, hogy egy intézménynek, amihez eddig tartozott iksz számú iskola, nagyon széles holdudvara alakulhat ki, amelyben az egyhónapos gyakorlatok szerinti rendszert visszahozva, kapcsolata lesz nemcsak a közoktatás iskolai típusú intézményével, hanem ami nagyon fontos, a szakszolgálattal, a szakmai szolgálattal is. Igen, az iskolával együtt kell azokat az iskola világához tartozó egyéb feladatokat is megélni, megtanulni adott környezetben, ami nemcsak a tanítási gyakorlat. Ezért nincs is kiválasztási metódus az iskolákra: két fél megállapodása, egy partneri kapcsolat létrehozása a képző intézmény és az adott iskola között.

A hároméves megállapodás azért fontos - ez a közoktatás igénye is volt -, hogy a fenntartó is érezze, pénzhiányban is, hogy az a kiválasztás, amivel ez a kapcsolat létrejön, egyfajta presztízskérdésként is nagyon fontos lenne. A kikerülő hallgatókkal való folyamatos kapcsolat, vagy a gyakorlatban megszerzett tapasztalat visszacsatlakoztatása a felsőoktatás szakmai munkájához, kutató munkájához, azon a hálózaton keresztül, ami esetleg létrejöhet ezekkel a regionális kutatási központokkal. Hat régió szerintire és egy vagy két fővárosra van pályázati lehetőség, amiben egyrészt a képző intézmények irányába volna egy együttműködési felajánlás, másrészt a képző intézmények és a közoktatási intézmények világában egy hálózatos rendszer kialakítása. Azt gondolom, ez mindkét fél számára nagyon fontos.

Foglalkoztatás és finanszírozás. Látni kell, hogy ma a felsőoktatás részéről biztosított hallgatói jogviszonyban a féléves képzés feltétele. Hallgató, képzési normatíva van, és hallgatói juttatása van a hallgatónak. Ezért a javaslat javaslat, hogy a mai kiindulás szerint van egy képzési normatívánk, ami csak a képzési normatíva számított aránya, nem a fenntartásával vagy a

kutatásával együtt. A hatályos szerint ez a bizonyos 680 ezer forint az a bizonyos normatív támogatás. Ha a feladat arányait nézzük, akkor kétharmad-egyharmad, de valószínű, hogy a hely - Budapest vagy vidék -, az intézményrendszer befolyásolja majd, és hogy hány intézményre fog számot tartani egy intézmény. Az is más lesz, hogyha csak egy szakképzettségre készít fel a felsőoktatási intézmény, és az is más, amikor egy tudományegyetem szakmai, művésztanár vagy bölcsészettudományi képzésre készít föl, netán a tanító, óvópedagógus-képzés is benne van ebben a pedagógusképzési felkészítésben. Igazából ott a két fél megállapodása, hogy ebből a pénzből mennyit tud fordítani a felsőoktatási intézmény erre a feladatra. Ebben a közoktatás oldaláról fontos elismeréseket kerestük. Ezekre egyelőre csak jelzés van - de van. Az egyik dolog, hogy ha tényleg képzéshez kötjük, akkor a pedagógus a pedagógus szakvizsgázott munkakörbe átkerül. Számára ez egy előrelépési lehetőség és finanszírozási többletet jelenthet a mentornak. Ma valóban nincs órakedvezmény, de ezt ebben a helyzetben még nem lehetett felvállalni, miközben most nőtt meg a közoktatás területén a pedagógusok óraszáma egyéb okoknál fogva. Ebben a rendszerben ma nagyon nehéz lenne átvinni. Lehet, hogy hosszú távon nem kellene ettől eltekintenünk.

Van egy másik, a keresetkiegészítés lehetősége. Tudom, hogy iskolaigazgatóként azt mondanák, ennek nagyon sok célja, formája van, amire kell. Mi azt tudjuk mondani, hogy a költségvetési támogatás révén a normatív támogatáson kívül ma forráshoz egy közoktatási intézmény még öt témában pályázaton keresztül jut. Ebben az évben is megjelent az a pályázat - és ez egy hosszabb távú tervezést fog igényelni az intézményektől -, hogy megpályázhadják azt a normatív támogatáshoz kapcsolódó mutatót, amelyben a teljesítménymutatón alapuló rendszerben - ez a 17/2009-es OKM-rendelet. Célként egy ilyen típusú fejlesztő munkában a közoktatási intézmény számára hozhat egy normatív támogatáshoz való kiegészítést. Persze, létezik ma a pótlékolási rendszer, de az központi költségvetési forrást igényelne, hogy be lehet-e vinni egy szakvezetői díj forrását a 138/1992-es kormányrendelet alapján.

Mit jelenthet a létszám? A képzés most indul. Először rendszerszerűen az alapképzésből tanári mesterképzésbe 2009-ben kerül a hallgató, ha időben végez - mert a felsőoktatásban a hároméves alapképzés ma már kevés hallgató esetében a kreditrendszerű oktatás után jelenti a képzést. 2011 az, amikor igazából a gyakorlati képzési feltétel kezd, de ott vannak a már pályán lévő hallgatók, akik részben pedagógusok, és számukra ad gyakorlati képzést, és lehetnek olyanok, akik nem a pedagóguspálya irányából indultak. Ez körülbelül 3-6 ezer fő között mozoghat, ha főlzalad. Van más kérdéskör is, hogy mennyit fog a közoktatás igényelni pedagóguslétszámban. A tervezésnél az egy következő lépés, hogy a pedagógusszükséglet hogy alakul. Vannak helyek, ahol valószínűleg többlet lesz egy idő után, de például a természettudományos képzésben ma ott vagyunk, hogy előbb-utóbb a magyar felsőoktatásban számolnunk kell egy pedagógushiánnyal. Az elkövetkező időszakban már kevesen lépnek a felsőoktatásba természettudományos területről, és ennek következménye van a tanári szak megválasztásában is. Valószínű, hogy az iskola világában a gyermeklétszámtól, intézmények működtetéséig időről időre meg kell tudni mondania az államnak, hogy mennyi az a létszám, amelyet erre a területre föl vállal a beiskolázási létszám alapján.

A tartalmi kérdés nagyon fontos, hogy mik azok az elemek, amelyek kellenek.

A másik a két fél, a felsőoktatás és a közoktatás kapcsolatrendszer, hogy ez hogyan tud alakulni az elkövetkező időszakban. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük. Van-e további kérdés?

MAKKAI LÁSZLÓ: Az lenne a kérdésem, vajon azt kezeli-e valaki, hogy az évfolyamokon hol gyakorolnak a hallgatók? Valaki gimnáziumba kerül egy fél évre, akkor ő csak gimnáziumban fog tudni tanítani, vagy hogy lesz ez? Ha összefüggő, azt muszáj egyfajta iskolában letölteni, vagy át lehet menni gimnáziumba is, meg általános iskolába vagy szakközépiskolába is? Vagy szakiskolába.

ELNÖK: További kérdés? *(Nincs jelentkező.)*

DR. RÁDLI KATALIN: Egy kérdésre nem válaszoltam. Tibor tette föl azt a kérdést, mit jelent az a bizonyos munkaviszony. Mivel egy kicsit szélesebb körben tekintette a pedagógusok felkészítését a közoktatás világára, nem árt, hogyha ezzel is foglalkozunk. Ma a közoktatás rendszerében több alkalmazási lehetőség van. A legtipikusabb a közalkalmazotti jogviszony vagy munkaviszony, amikor neki már diplomája van, és nincs további feltétel. Pályázat alapján közalkalmazott vagy munkaviszonyban foglalkoztatott lesz. De van egy másik elemünk: az utolsó féléves hallgató majd gyakornokként közalkalmazotti jogviszonyban - a közoktatási törvény és a 138/92-es szerint - alkalmazható. És van egy további, amivel ma a közoktatás nem él. Létezik egy Startkártya és egy pályakezdő-ösztöndíj, ami azt mondja, hogy nem kell még munkaviszony, nem kell még közalkalmazotti jogviszony, de az SZMM által kiadott Startkártya igénybevételével ösztöndíjas foglalkoztatás, 90 napos, egy vagy két éves - éppen most alakulóban van a rendszer. Ez attól függ, milyen az iskola világának a foglalkoztatási viszonya. Nehezen visel el részidős foglalkoztatást ma a közoktatási intézmény alapesetben. De ez a lehetőség ott van. Ebben vetődött föl, más képzések gyakorlatához hasonlóan, hogy az az elvárás, hogy találkozzon a gyakorlattal, minél több szakmai tapasztalatot szerezzen, hiszen a munkáltató azt mondja a kiírásnál, hogy legyen szakmai gyakorlata. Akkor ez két lépcsőben lehetséges. Lehet a mi gyakorlati képzésünk, ami van, lehetne ez a köztes szakasz, hogy egy ideiglenes időszakra megismerkedik vele, és utána eldöntheti, hogy ő a pályán marad, vagy az iskola őt alkalmazza-e. Ez ma is hatályos lehetőség egyébként a közoktatási intézmény számára is.

Laci, mi volt a kérdésed?

MAKKAI LÁSZLÓ: Muszáj-e egy iskolában letölteni.

DR. RÁDLI KATALIN: A program szól arról, hogy mindenről információt kellene kapjon, de a megállapodás szerint egy helyre kell kerülnie a hallgatónak. Ott kell kiválasztani, hogy az egyik tanári szakképzettsége, másik tanári szakképzettsége, ha szakszolgálat, szakmai szolgálat, hogyan alakul, ez mind az intézmények és a képzőhelyek kapcsolatán múlik. A fontos, hogy mi legyen a tartalma. Valóban, ha az a pedagógus, aki most kikerül, az ötödiktől a tizenkettedik-tizenharmadik évfolyamig kap jogosultságot, az a félév adjon számára betekintési lehetőséget, hogy ne csak a szakképzettséghez, hanem az egyéb típusú feladathoz is minden intézménytípusban megmerítkezessen.

CSILLAG MÁRTA: Ez volt egyébként az egyik oka annak, hogy a közoktatás szakterület mindig a mellett kardoskodott, hogy fenntartók nélkül ez a megállapodás értelmetlen. A fenntartó az a szint, ahol jól átláthatóan megszervezhető. Tehát a fenntartói megállapodással tudja egy felsőoktatási intézmény érvényesíteni ezeket a szempontokat, hogy nevelési tanácsadóban is

legyen a kolléga, más iskolatípusban is - és egy iskolára meg rábízza a mentorálását, lesz egy mentora, akik végigkíséri, figyelemmel kíséri, tehát valami ilyen elképzelése van ennek a javaslatnak. Ezért nem lehet csupán egy intézményre, egy iskolára és egy felsőoktatási intézményre bízni a mi megítélésünk szerint a hallgatót. Nem beszélve arról, hogy már a finanszírozás meg a költségek oldaláról is, ha egy fenntartó belép ebbe a történetbe, akkor mi úgy gondoljuk, hogy érdeket érvényesít ebben a dologban, és világosan végiggondolja, hiszen van ebben tapasztalata meg gyakorlata, hogy milyen költségekkel jár ez, hogy tud ő megállapodni, mit tud az iskolájával felvállalni.

Nem beszélve arról, hogy ma a közoktatásban az intézményeknek csak kisebbik hányada gazdálkodik önállóan, nagyon sok olyan iskolánk van a közoktatásban, aki nem önállóan gazdálkodik, és értelmezni sem lehet a fenntartója nélkül egy ilyen megállapodást.

Köszönöm.

ELNÖK: Bocsánat, de ott a bal vinkliben élénk eszmecsere zajlik...

DR. SZILÁGYI JÁNOS: Az volt a kérdés, hogy ez a féléves gyakorlat majd munkaviszonynak számít vagy nem.

CSILLAG MÁRTA: Hallgatói jogviszony. *(Keszei Sándor: Szolgálati időnek, mint a tanulószereződés - ez lenne a mi célunk!)* Hallgatói jogviszony.

DR. IKER JÁNOS: Ugyanúgy számít a nyugdíjba, mint a hallgatói jogviszony.

DR. RÁDLI KATALIN: 1998 óta az már nem.

DR. IKER JÁNOS: Én azt hiszem, Tas kérdésére nem adtunk választ, mi a motivációja, hogy ezt érdemes elvállalni. Én megfordítanám: talán ez a háromoldalú megállapodás kizárja azt, ami eddig történt, hogy a legolcsóbb tanárral kötött szerződést az egyetem. Nem általánosan, de nagyon gyakran azzal, aki elvállalt tízezer forintért egy hallgatót, és el volt intézve. Ez kizárja. Ha egy ilyen ajánlást lát a fenntartó, hogy kétharmad részt általában odaadnak, akkor azt mondja, hogy adjátok ide. Ennek az ajánlásnak ilyen szerepe is lesz, hogy egy kicsit tájékoztatja a szereplőket, körülbelül mi is ez a dolog.

ELNÖK: Hunyady Zsuzsáé a szó.

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Azt mondta most Iker kolléga, tulajdonképpen visszatérve az elejére, hogy mi is a funkciója ennek az anyagnak. Az van ráírva, hogy „javaslat”, és ezt nyilván majd minden intézmény így is tekinti, hogy javaslat. De, mint nagyon helyesen mondta, ez orientálni akarja a közoktatást, a fenntartókat és a felsőoktatást is. Roppant fontos éppen ezért ez az anyag. Nem egyszerűen egy akár sok bizottságból összeállított előterjesztés, hanem valóban a tanárképzés kulcskérdése vagy egyik kulcskérdése, és nagyon jó, hogy erre sor került. Ez az egyik, amit szeretnék leszögezni. Persze, sor kellett hogy kerüljön rá, de jó, hogy itt van.

Azt gondolom, ebben nagyon sok minden benne van, ahogy Rádli Kati mondta, hogy szinte minden kérdésre valamilyen értelemben reflektál az előterjesztés. Azt hiszem, ez is fontos,

bár biztosan van egy egész sereg olyan kérdés benne, ami nem egy ilyen javaslat természetű anyagba tartozik, hanem talán majd jogszabályba vagy éppenséggel egy technikai útmutatóba. Nagyon keveredik a dolognak a tartalma, az érdemi részek, a struktúrák kialakítása, a dolog technikája.

Ebből is fakad nyilván, hogy nem csak terjedelmes - mert őszintén szólva a kérdéshez ez a terjedelem nem is olyan borzasztóan sok -, hanem nagyon nehezen áttekinthető, túlszűföltnek tűnő anyag ez számomra. Azt hiszem, minden említett funkcióját jobban tudná ellátni, hogyha egy kicsit letisztultabb és világosabb logikájú, és bizonyos dolgokat elhagyó lenne ez az előterjesztés. Ami ennél még fontosabb nekem, hogy akkor talán nem keletkezne az a benyomás, ami most azért keletkezik, hogy egyfajta túlszabályozásra törekszik ez az előterjesztés. Ehhez minden egyes alkalommal, amikor ott vannak az előterjesztők, elmondhatják - és mi minden egyes alkalommal el is hisszük -, hogy nem ez a szándék, és hogy ugye, csak javaslat. Ez ugyanolyan, mint a helyi tanterv meg a központi viszonya stb., stb., mindenfélét lehet mondani, de ezek a javaslatok önálló életre fognak kelni - az is a funkciója, hogy orientáljon egy ilyen anyag -, és bizony, akkor már elég erősen az a benyomása keletkezhet mindenkinek, hogy itt nagyon aprólékos szabályozásra törekszik - nem is tudom, ki... Merthogy ez egy szakmai előterjesztés. Talán a főhatóság, ha az ő anyaga. Tényleg, kinek az anyaga lesz? De ez most egy mellékes kérdés, hogy hogy kerül ez majd ki akármilyen erősséggel, kinek az anyagaként jelenik meg.

Ennélfogva az én hozzászólásom - nem ígérhetem, hogy egészen rövid lesz, de rövidebb lesz, mint akartam, az időre való tekintettel - azokat a kérdéseket érinti, amik szerintem mindenfajta átdolgozás után is a legfontosabbak, és amikkel kapcsolatban egy nagyon világos álláspont kellene, esetleg másként, mint ahogy itt megfogalmazódott.

Az egyik ilyen kérdés, ami nekem gondot jelent ebben az előterjesztésben, hogy nem látszik belőle elég világosan - és itt a mostani kérdések, biztos máshol is, jelzik ezt -, hogy hogyan épül rá arra a párhuzamosan folyó gyakorlati képzésre, amit Kati emlegetett. Tudjuk, hogy van, az intézményen belül folyó képzésben is nagyon jelentős a gyakorlati képzés aránya. Hiába mondjuk, hogy ez egy másik dokumentumban megvan, ennek a félévnek tartalmilag elég szorosan rá kell épülnie arra. Ha ez egyáltalán megjelenik, vagy hogyha itt világossá válik, talán már joggal föl lehet tenni azt a kérdést, hogy biztos-e, hogy ennek a félévnek, ami egyáltalán nem fél év, hanem négy hónap, ami nem négy hónap, csak tizenhat hét, ami nem lesz tizenhat hét, mert ennyi ünnep stb., biztos-e, hogy ennek az 50 százalékát a tanítási órákon folytatott gyakorlatra kell fordítani, ha ezt összefüggésben nézzük azzal, hogy mi történt eddig a képzésben. Ami eddig a képzésben történt - Kati elmondta -, az nagyon hangsúlyosan a gyakorlóintézményekben vagy csatlakozó iskolákban, elsősorban a tanításra, a tanulási környezetre és a tanulási munkaformákra, erre-arra készíti fel a hallgatókat. Megfontolandónak tartom - még azt se mondom, hogy biztosan változtatni kell -, hogy ennek az időnek, aminek annyira sok más feladata van, amit korábban egészen biztosan még csak látni sem tud igazából a hallgató, jó-e ez az időelosztás. Ha ez megjelenik egy ilyen papíron, az holtbiztos, hogy csak túl lesz teljesítve, alul nem. Azt nem lehet mondani, hogy ez csak egy ajánlás, hogy 50 százalék, mert abból 60 lesz vagy 70, de biztosan nem 40.

Nekem ez gondom, és javaslom is megfontolni.

A másik kérdés - nem egészen logikusan haladok, de ezt most már nézzék el nekem -, hogy azért nagyon fontos ez az egész ügy és előterjesztés, mert most talán meg lehet csinálni azt, amire olyan nagyon régóta vágyik a pedagógusképzés, hogy a közoktatás és a felsőoktatás,

pontosabban a közoktatás és a pedagógusképzés között egy valódi, érdemi, tartós, tartalmas együttműködés legyen, hogy ez ne legyen esetleges, ne úgy alakuljon ki, hogy szívességi alapon stb. Ezt én nagyon méltányolom ebben az előterjesztésben, hogy ebben nagyon konzekvens akar lenni. Azt gondolom, itt arról van szó, hogy a felsőoktatásnak a partneriskolákkal és a mentorokkal való kapcsolata, illetve a közoktatásnak egy másik nézőpontból a felsőoktatással való kapcsolata. Azt írja le az előterjesztés több helyen - és én ezzel egyetértek -, hogy alakuljanak műhelyek, tehát hogy állandóak legyenek ezek az iskolák - ezért helyeslem ezt a hároméves szerződést is, minimum -, és hogy egy szakmai kapcsolat, ez termékeny műhely alakuljon ki a felsőoktatás és az iskolák között. Ebből számomra több dolog következik, ami az előterjesztésben talán nem olyan egyértelmű.

Az egyik dolog az, hogy iskolákat kell kiválasztani, és csak másodsorban mentorokat. A matematikus kolléga, vagy a magyaros fejét veheti ezért az embernek, de ez nagyon lényeges, hogy olyan iskolákat kellene választani, amelyek abból a szempontból is alkalmas - ezt itt említette valamelyikőtök, talán Kati -, hogy illeszkedik a felsőoktatási intézmény képzési profiljához, hogy tudniillik miben, milyen mesterszakokban képez tanárokat. És akkor nem értek egyet azzal, ami benne van az előterjesztésben - azt hiszem, talán a 12. oldalon -, hogy ha nincsen abban az iskolában alkalmas körülménye, hogy például a nem diszciplináris tanár szakjának a gyakorlatát gyakorolja - lásd tehetséggondozás stb. -, akkor a mentor ajánlja ki egy másik helyre, és akkor majd egy másik helyen fogja tovább csinálni a gyakorlatát. Ez ellentmond az egész féléves gyakorlat szellemiségének, a folyamatnak. Ezt én egyáltalán nem tartom helyesnek.

A felsőoktatási intézmény, ha tudja, hogy képez magyartanárt is, meg tehetségfejlesztő tanárt is, meg integráló tanárt is, meg matematikust is, akkor válassza ki úgy az iskolák körét, hogy olyan helyekre tudja küldeni a hallgatóit, ahol ezt tudják gyakorolni.

Iskolatípus szempontjából sem engedném meg azt, hogy a féléves gyakorlat alatt máshová menjenek a hallgatók. Nem lesz tökéletes természetesen a felkészítés ötödiktől tizennyolc évig, és az általánostól a szakközépen át a gimnáziumig, de ezt a képzés egészében kell biztosítani. Ahová fél évre kerül, lehetőleg ott legyen fél évig. Akkor millió szempontot tudunk mondani, hogy miért kell neki ide-oda-amoda menni, mindent fog látni, csak azt nem, hogy egy iskola élete milyen folyamatában, mi történik. Egyik nap itt van, másik nap ott van, vagy akár egy-két hétig itt, másik egy-két hétig ott. Én ezt nem helyeslem: sem a szakközépet nem fogja ismerni, sem az általános iskolát, attól függően, hogy melyikben van, és akkor még a köztesek kimaradnak.

Azt javaslom tehát, hogy ez a fél év egy intézményben történjék. Eggyel előbbi a felelősség, hogy úgy tudják kiválasztani az intézményeket. Az egy külön kérdés, hogy kevés hely van. Ez azt érinti, hogy lehet érdekeltté tenni az iskolákat - de erről már annyi szó esett, hogy én, ugyan felírtam, de kihagyom.

Még egyet szeretnék mondani. Abból a szempontból, hogy műhely jellegű legyen a partneriskola és a felsőoktatás viszonya, már ezek a régióközpontnak - vagy hogy hívják? - is egy kicsit nehezen átlátható a funkciója, de ezt még értem, különösképpen a szervező és továbbképzés stb. ügyben. Egyáltalán nem látom ebben a nagy jelentőségét annak az országos listának, ami az anyag valamelyik hátsó oldalán megjelenik. Eszembe nem jutna érintettként olyan országos mentorlistákról választani, ami alapján tulajdonképpen csak annyit tudok valakiről, hogy ő már egy jól kiképzett mentor, és ott van a listán. Ha valami szükséges az intenzifikáláshoz ebben a nyomorult képzésben, az az, hogy legalább azt tudjam, milyen iskola, meg hogy abban az iskolában kik a mentorok.

Ezt én őszintén szólva nem látom indokoltnak, de engem nem foglalkoztat annyira, csak megjegyzem, mert logikailag nekem ide tartozik.

Egy másik kérdés - nem sok van már, csupán egy-kettő -, amit szeretnék megemlíteni, az a finanszírozás. Ez összefügg a közoktatás és felsőoktatás viszonyával. Egyáltalán nem lennék olyan boldog, ha nem a felsőoktatás felől nézném - így se vagyok -, hogy ennek a hatszázvalahány ezer forintnak megkapja a kétharmadát. Ez nem sok. Oda van írva egy példa, kiszámították: ez minimális, ami ebből jut. Nem beszélve arról, hogy csak a mentor fog pénzt kapni? Nyilván nem. Hogy kapja meg? Az már nincs benne a példában, hogy úgy osztoznak meg, hogy újabb szerződést kötnek, vagy zsebből, vagy hogyan, de itt tízezer forintokról van szó, alig több mint kétszer tízezer forintról. Ezek nem pénzek, és ez nem fogja megoldani az anyagi oldalát. Biztos, hogy az egyik forrásnak kell lenni a képzési normatívának, hiszen az azért van, hogy ebből képezzenek, de meg kellene teremteni a közoktatás oldaláról is valami állandóságot a finanszírozásban. Vagy úgy - ez nem nagyon váltja ki a finanszírozást, de ha majd órakedvezmény lenne, akkor erre azt lehet mondani, hogy ez bizonyos értelemben igenis hozzájárulhat. Ami benne van az előterjesztésben, és amit Kati is mondott a pályázatokról meg teljesítményfinanszírozásról, az egyrészt kiszolgáltató annak a helyzetnek, hogy most éppen elnyerik-e a pályázatot - ezt még három évre se lehet előre tudni -, másrészt sok esetlegesség van benne. Az lenne tehát a javaslatom - nem egészen biztos, hogy kimunkált javaslat, sőt, biztos nem az -, hogy a finanszírozásnál a közoktatás oldaláról legalább a három évre, amikor biztos partneriskola lesz, legyen az a bizonyos gyakorlatvezetői pótlék. Rendben van, hogy meg kell pályázni, vagy nem tudom, mit kell azzal csinálni, de pályázhassa meg vagy nyerhesse el három évre, és azzal gazdálkodhasson a pedagógusképzésben, a gyakorlati képzésben az intézmény. Nekünk az a tapasztalatunk, hogy a kevés pénzt is jobban tudtuk felhasználni a gyakorlati képzésre, hogyha az intézménynek adtuk, tehát nem személy szerint. Nálunk ez volt a tapasztalat. Az intézménynek legfeljebb egy-két olyan kikötése volt, hogy mondjuk a mentornak ennél kevesebbet nem adhat, de hogy az egész összeget valóban az adandó munka arányában hogy osztják el, ez talán lehet az intézmény dolga.

Végül még két szakmai vagy pedagógiai kérdést szeretnék megemlíteni. Az egyik a kompetenciák és portfóliók kérdése. Nagyon jó meg fontos ez az egész kompetenciaügy, más oldalról eszközként persze a portfólió is - bár nekem most már van olyan érzésem, hogy varázsszerként kezdjük emlegetni a szakmában sokfelé ezt a portfóliót... (*Dr. Szilágyi János: Jól hangzik.*) Hasznos is, nagyon sok mindenre nagyon jó dolog, de ami ebben javaslatként erről leíratott, az egy abszolút korrekt és steril dolog, túldimenzionált. Nem gondolnám, hogy a képzés folyamatában a hallgatónak azt kellene elemezni, hogy a kilencféle kompetencia szerint ő most éppen hol tart. Ez egy nonszensz. Lehet ez a kilenc kompetencia egy elemzési szempont végén, amikor kiválogatja, hogy mit akar odaadni, hogy értékeljék, lehet az elején az egyéni tervkészítésnél - mindenféle lehet, nem mondom, hogy nem használható, de úgy gondolom, ez jó példa arra, hogy talán túl részletező és könnyen adminisztrációba futó lehet a dolog, a szándékok ellenére.

Az utolsó kérdés ez a bizonyos szeminárium, mert ez az én szívem csücske. 1995 óta a négyéves tanítóképzésben - legalábbis nálunk - a tízhetes gyakorlat úgy zajlik, hogy heti egy nap visszajönnek a hallgatók, és azon az egy napon van olyan szemináriumuk, amikor feldolgozzuk, hogy mi történt az előző héten. Fantasztikus, nagyon jó, és azt gondolom, hogy ha ezt a tanárképzésben meg lehet csinálni, meg is kell csinálni. De erről legalább öt- vagy hatfélét mond az előterjesztés. Hogy ez reflektív, hogy ez nyomon követő, hogy ez erre jó, ara jó,

blokkseminárium - ami végül már semmi más, mint az, hogy két napig összeülnek, hogy meg legyen az óraszám... Azt kell mondanom, hogy ez nem ér semmit. Nagyon keveset ad. Arra azt lehet mondani, hogy együtt áttekinthetik a portfóliójukat, ami nem haszontalan, de nem azt a funkciót tölti be, amit az előterjesztők is ennek szeretnék szánni.

Egyértelműen azt javaslom, hogy ott és csak ott csinálják, ahol az megvalósítható, hogy valóban reflektálnak az előző hétre, esetleg a következő hétre, ahol segít feldolgozni azt, hogy olyan óriási különbségek vannak a között, amit tanul és amit lát, hogy az nem ér rá fél év múlva, hogy mit is látott ő, meg mi történt, hogy konfliktusba kerül a mentorával stb., stb.

És még egy nagyon fontos szerepe van ennek a szemináriumnak, amit nem említ az anyag, mert természetesnek tartja: hogy egymástól tanulnak ott a hallgatók. Az fantasztikus, amikor bejönnek ilyen ideális esetben nyolc iskolából - majd megnézem én azt a nyolcfős csoportot -, és ugyanarról a kérdéstről hozzák, hogy itt mit láttak, ott mit láttak. Ezt úgy hívják, hogyha elegánsak akarunk lenni, hogy horizontális tanulás. Ez annak egy kiváló alkalma. Rengeteget számít a hallgatók felkészítésében. Én csak ezt a változatot javaslom az intézmények számára.

Köszönöm a türelmet.

ELNÖK: Köszönjük a kiselőadást.
Hadházy Tibor!

DR. HADHÁZY TIBOR: Köszönöm szépen. Többedrészére csökkentem, amit terveztem elmondani. Ennek az időfaktoron túl az is indoka, hogy az előttem szóló Zsuzsa sok olyan kérdést megemlített, amely az én kis feljegyzéseimben is szerepelt, és amely rezonált bennem. Illetve csak azért fok esetleg egy-kettőre más oldalról visszatérni, hogy ez megerősítést nyerjen. Eklektikus lesz, de mondom, nagyon csökkentem, amit terveztem, hiszen két órától PAT-ülésen kellene előadnom. Ezért tehát elnézést!

Én ezt egy nagyon komoly alapvetésnek, nagyon komoly munkának tartom, jó kiindulópontnak, amelyre nagyon nagy szükség volt. Nagyon nagy szükség volt rá azért, mert korábban is volt ugyan a gyakorlati képzéshez kapcsolódó útmutató stb., viszont most alapvetően megváltozott a pedagógusképzés struktúrája, a gyakorlati félév szerepe, jelentősége különösen felértékelődött ebben a folyamatban, viszont az első három évben az alapképzésben gyakorlatilag a tanári mesterszakra való felkészítésnek nincs még semmilyen kapcsolódási pontja.

Nagyon helyesnek tartom azt is, hogy - mint ahogy az államtitkári levélben is le van írva - különböző testületi fórumok elé kerül, amelyek kifejtethetik ezzel kapcsolatban a véleményüket. Ez az alapanyag alakulhat, és a pillanatnyilag benne lévő párhuzamosságok letisztulhatnak. Én úgy érzékeltem, hogy bár a százötven oldalról ez lecsökkent a negyedére, de még mindig nagyon sok párhuzamosságot tartalmaz. Utalás történt arra, hogy időnként nehézkes. Jellemző rá az olyan mértékű kompetenciadömping, amiben én már nem nagyon tudok kiigazodni. Ez nyilván tisztul, finomodik, de nagyon fontos alapvetésről van szó.

Nagyon fontos ez az alapvetés azért is, mert szerkezete tükrözi azokat a legfontosabb kérdésköröket, amelyekkel kapcsolatban szembe kell nézni a gyakorlati félév tekintetében, hiszen a gyakorlat tartalmáról, a klasszikus problémákról, pénzügyekről, oktatásszervezésről egyaránt szó esett. Ugyanakkor hadd említsek meg egy-két olyan dolgot, amelyet én szívesen láttam volna, szívesen látnék ebben a fontos dokumentumban majd a végleges formájában.

Az egyik, számomra fontos kérdés: tisztában vagyok azzal, hogy tanári mesterszacról van szó, de mégis csak valamilyen szakképzettséget jelent ez. Az anyagban általában egy-egy

pontban, sőt az első pontokban megjelenik az erre való utalás, de ezt követően még a javaslatok között sem nagyon követhető nyomon. Mire gondolok? Az az érzésem, mint a határozatlansági relációban - Heisenberg nevéhez fűződik: vagy megmondjuk valaminek nagyon pontosan a helyét és akkor a sebességét nem tudjuk pontosan, vagy a sebességét tudom nagyon pontosan, de akkor a helyét nem. Mint egy motorverseny célfutója: vagy a közönség látszik élesen, és akkor elmosódott a befutó, vagy a befutó Talmácsi látszik élesen, és a közönség nem. No, hát akkor meg kellene jelenni ebben az anyagban következetesen a tanári kompetenciáknak, és jelenjék meg kellő súllyal a szakképzettség kompetenciarendszere is. A rendeletben megjelenik, de ebben én a másik irányból érzek nagyon kevés eltolódást. Mondok egy példát:

Az van odaírva, hogy legyenek tájékozottak a pedagógiai kutatások fő irányjaiban, kapcsolódjanak be a szakmai fejlesztésekbe. Arról lehetne vitatkozni, hogy ez hogy valósul majd meg, de tegyük fel, hogy oké. Ha beleértjük a szakmai, szakmódszertani fejlesztést, rendben van, de ha nem, akkor legyen odaírva, hogy a szakmódszertaniba is. Hiszen az általános pedagógiai kutatások mellett ez is nagyon fontos terület lenne az én megítélésem szerint.

A következő, amit szeretnék megemlíteni, az a mentorok kiválasztásával kapcsolatos. Esett már szó róla, ez kardinális kérdés. Mint ahogy az oktatásban a pedagógus személyisége, a képzésben is a mentor szerepe kritikus. Vannak szempontok, amelyek alapján lehet választani, lehet javaslatot tenni, lehet tudni, lehet érezni, hogy ki az, aki alkalmas a dologra. Ebből a szempontból a szakvizsgát mint legfontosabb kritériumot én kevésnek tartom. Szakvizsgát nagyon sok területen lehet szerezni. Ha valaki szakképesítést szerez valamilyen területen, akkor a mentorának a legkiválóbb szaktárnak kell lenni azon a területen. Itt nagyon fontos szerepet én adni a szakfelügyelet híján azoknak a szakmai szervezeteknek, mint az Eötvös Loránd Fizikai Társulat, vagy van ilyen a matematikusoknál, kémikusoknál is, akik ismerik azokat a kollégákat, akiknek a szakmai felkészültsége és tevékenysége alkalmas arra, hogy valóban példakép legyen ebben a folyamatban.

Külön gond érzésem szerint az egész anyagban az értékelés problémája. Nem tudom, ki értékeli a hallgatót, a mentort. Ez egy nagyon összetett kérdés. Úgy gondolom, ezen is van mit csiszolni, javítani a későbbiekben, amikor az anyag kikristályosodik.

Visszatérve még egy mondat erejéig az anyagra, azt nem tudom megmondani, hogy a harminc kredit, két kredit, négy kredit hová ítéltessen, és nyilván hozzá fognak szólni más testületek is. De úgy gondolom, a leírt ajánlás - még az ajánlás veszélyeivel is egyetértek egyébként - ötven-ötven százalékos megosztásban tükrözi számomra azt a kvantitatív megosztást, amely ennél a szervezésnél fontos szempont lehet.

Én tehát köszönöm ezt az anyagot, nagyon fontos alapvetés, és gondolom, hogy nagyon sokat fog még változni, csiszolódni - rövidülni is. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Karlovitz János!

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Nagyon röviden, három pontban.

Ez egy nagyon kiváló anyag. Ritkán látni első lépésként - mert hasonlítsuk össze azzal, ami most van, és ahogy ez az anyag lép - ilyet. Én csak jelzőket mondok: bátor, jelentős, átgondolt, bő választékot adó, kitekintő, körültekintő, koherens - szóval sok jót lehet erről elmondani, és javaslom, hogy támogassuk. Nyilván mindenben lehet javítani, ezen is, de ritkán látni ennyire jól kidolgozott anyagot első lépésként.

Hogyan tovább? Azt javaslom, hogy most már írják ki a nevüket a szerzők - nem tudjuk, hogy kik vannak még a csoportban, akik szerezték, ez nem volt ráírva -, és érdemes lenne erről egy vitát nyitni, vagy publikálni a Pedagógusképzésben vagy másutt. Ez az egyik oldala, hogy egy ilyen szakmai. Gondolom, hogy a Gyakorlóiskolák Szövetsége már beadta a hozzászólását, vagy megkerestétek, mert van egy ilyen Szegeden. Nem véletlen, hogy Szegeden, mert ott volt valamikor a cselekvés iskolája stb., stb. Amit itt nagyon díjazni lehet, az elmélet és gyakorlat kapcsolata, ami a pedagógusképzésben - jó hatvan éve érzem így - mindig hiányzott, és ez hidat teremt az elmélet és gyakorlat között. A másik út, amiben nyilván majd lépések következnek: a kodifikációs folyamat. Gondolom, hogy ebből születnek jogszabályok, illetve valamiképpen bekerül a köztudatba.

Egyelőre úgy tekintjük, hogy ez egy javaslat. Én azt javaslom, mi támogassuk, és adjunk további biztatást. Itt nyilván nagyon sok okos dolog elhangzott, amiben javítható. Ha felhasználják ezeket, még jobb lesz az anyag.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: A következő Tas.

DR. SZEBEDY TAS: Köszönöm szépen. Tényleg nagyon röviden szeretnék szólni arról, amit nem tudtam kérdés formájában megfogalmazni. Lehet, hogy rosszul értettem, de az anyagban van ilyen párosítás, hogy hogyan tud egy mentortanárról két hallgatót fogadni, és hogy ha párban vannak, akkor az egyik a szakjellegű képzésben, a másik pedig általános jellegű mentorálásban vesz részt. Én ezt a rendszert nagyon bonyolultnak érzem, és ezt a fajta párosítást szinte kivitelezhetetlennek. Véletlenül lehet, hogy ilyen összejön egy iskolában, de úgy érzem, rendszerszinten túl komplikált megállapítás. Kérdezem viszont, jól értettem-e, hogy egy iskola maximum két-három főt tud fogadni, mert az ellentmondásban lenne már ezzel a javaslattal is, hogy párban fogadjanak a mentortanárok két hallgatót, és összesen három jön az intézménybe. Az egyik pár már nem is tökéletesen tud működni.

Én azt gondolom, ennek a javaslatnak az ötlete inkább finanszírozási megfontolásból születhetett, mert a két hallgatóból jönne ki egy kedvezőbb mentori díj vagy ellátmány. Nem akarom ragozni, amit Zsuzsa említett, hogy ezek természetesen nem nagy összegek, és az anyagban később szerepel, hogy például a pályakezdőknél javasolja a bevezető szakasz idején az órakedvezményt 20-40 százalékban. Szenes Gyuri véleményét szeretném javaslat szintjére emelni, mert én is ezen gondolkodtam, ezért kérdeztem a gyakorlóiskolákkal való összefüggést. Megértettem, hogy itt másról van szó, de teljesen világos, hogy ha az iskolában egy bizonyos díjazásért egy magas terheléshez adunk még plusz terhelést a pedagógusnak, az a pedagógus felkészülését az eddig kalkulált negyven órához képest nem csökkenteni fogja, hanem már a heti negyven órás időtartamon túli feladattal ruházza fel. Legyünk őszinték: a vezető tanári munka nem egy rutinmunka, hanem egy felnőttképzési feladat, amire jó esetben ugyanúgy készül, ugyanúgy időt vesz el a hétköznapi munkától. A gyakorlóiskolákban ez a ma létező tizenhárom-tizenöt órányi kötelező óraszám teszi lehetővé, hogy a hallgatókkal tényleg intenzív foglalkozást tudnak végezni a vezető tanárok. A mentortanárnak, azt gondolom, valami hasonló munkaidő-kedvezmény biztosítaná, hogy minőségileg tényleges feladatellátás legyen, ne egy puttony a jó pedagóguson.

Én tehát javasolnám belevenni az anyagba, hogy a díjazáson kívül, ha ez nem órakedvezményes keretben van, akkor ennek a minősége mindenképpen kérdéses, hogy nem túlterhelt tanárok szorgalmát fogja esetleg elismerni.

A második javaslatom, illetve észrevételem, hogy ki lehet mentortanár. Az anyag nagyon figyelmesen említi, hogy a fenntartón kívül az intézményen belül több segítőre is szükség van, de a mentortanárok kiválasztásánál az intézményvezető felkészítése, illetve hozzáállása és bevonása egy ilyen rendszerbe kulcskérdés. Az előzőekben már elhangzott, hogy ha az egyetem választja ki a mentortanárt, akkor sokszor ilyen ár-bér megfontolások szerint is felmerülhet, hogy a legkedvezőbb díjazásért választ mentortanárt, nem az iskolákat választja ki.

Én mindenképpen két elemet javasolnék. Az egyik, hogy a mentortanár kiválasztásának kellene legyen egy kritériumrendszere, és ehhez a kritériumrendszerhez nem elegendő, ha a szakvizsgálóhoz kötöttséget fogalmazza meg. Lehet, hogy nem jól látom ezt a területet, de a szakvizsga megszerzése és a mentortanári, vezető tanári képzettség között nem látok összefüggést. Bárki szerezhethet szakvizsgát, akinek ambíciója, ideje és esetleg pénze van ehhez. A mentortanárnak meg szerintem kellene a felnőttképzésre való alkalmassági szempontok.

Lehet, hogy nem jól értettem az anyagban, hogy a szakvizsgának lesz mentor modulja? Jól értettem? *(Csillag Márta: Igen.)* Ez nagyon jó, de azt gondolom, lehet olyan mentortanárnak alkalmas személy, akinek már van szakvizsgája, tehát ezt a bizonyos mentormodult önálló képzésként is meg kellene valósítani. Ezt nem találtam az anyagban. *(Csillag Márta: Benne van. Speciális szakvizsga.)* Akkor ezt nem jól értettem, köszönöm.

A kiválasztásra szeretném felhívni még egyszer a figyelmet. Én nagy gondnak látom a pedagógus szakmában a mai napig is, hogy nincs alkalmassági kritérium. Azt hiszem, korábban volt a tanárképzésnél vagy a tanár-tanítóképzésnél, a masterképzésnél nem tudok róla, hogy lenne ilyen. A mentortanárnál még fontosabbnak tartanám, hogy valamiféle ilyen alkalmassági kritérium szerepelhessen.

A vezetőket pedig, hogyha komolyan vesszük, hogy a vezető szerepe megvan ebben, szerintem úgyszintén valamilyen módon ennek a szupervíziójára fel kell készíteni. Alapvetően azt gondolom, hogy a vezetők számára az, hogy mit jelent ez a képzés, és mit jelent a mentortanárokkal való foglalkozás, azok kiválasztása, külön felkészítést igényel nagyon sok esetben. Valószínűleg egy sokkal szélesebb kör lesz, mert a gyakorlóiskolák esetében ez alapvetően benne van az intézményvezető feladatkörében. A mai intézményvezetők többségénél ez eddig nem volt, tehát egy új terület, amire én javaslom, hogy kerüljön bele a képzési formába, hogy a vezetőképzésnek is egy ilyen féléves gyakorlatot menedzselő intézményvezetői modulja szülessen meg, hasonlóan a mentortanárihoz szerepeljen.

Még egyszer hangsúlyozom, a legfontosabb, hogy ha ez nem a többi munkateher csökkenése kapcsán alakul ki, hanem a 22 óra fölötti pótlékkal születik meg, akkor a minősége kétséges, hogy olyan lesz, mint amit az anyag szándéka szerint javasolna.

Köszönöm.

ELNÖK: Szenes!

DR. SZENES GYÖRGY: Köszönöm szépen. Én nem csak ijesztgetek, hanem tényleg nagyon rövid leszek. Ez tényleg nagyon jó alapanyag. Amit abszolút hiányolok belőle, hogy nagyon kevés szól a szakmai pedagógusképzésről, amelynek bizonyosan jelentős különbségei vannak a tanárképzés tekintetében. Ha a munkabizottság tovább dolgozik, én nagyon szeretném

javasolni, hogy egy olyan felsőoktatási intézmény vezető oktatóját, aki ezzel foglalkozik - például Tóth Ágit, tehát valaki olyat, aki ebben naprakész -, vonják be, mert itt számos olyan dolog van.

Nagyon lényeges, hogy például ezen a területen mérnök-tanár hallgatókat mérnökökből is szeretnék képezni. Teljesen kizártnak tartom, hogy a mérnöki munkáját abbahagyja, és eztán valami más jogviszonyban fog dolgozni. Nagyon fontos lenne, hogy 10-20 éves mérnöki tapasztalattal, közgazdasági tapasztalattal rendelkező emberek bekerülhessenek az oktatásba. Ez szerintem ezzel a feltételrendszerrel nem nagyon mehet.

A finanszírozás tekintetében fontosnak tartom, és nagyon nyomatékosan hangsúlyozom, amiről már beszéltünk: a fenntartók kihagyhatatlanok ebből az ügyből, és az órakedvezmény. A meglévő összegekkel még akkor is jól járnak, hogyha egy részét a fenntartó normatív módon pályáztatja minden évben, és ebből órakedvezményt tud adni a vezető vagy mentortanároknak, különben a munka tényleg nem végezhető el. Megtart egy órát, a vezető tanárnak meg szaladnia kell a következőre, akkor mikor beszéljük meg az órát? Egyszerűen lehetetlen dolog az érdemi pedagógiai munka egy ilyen esetben.

Én sem gondolom azt, hogy három főnél több hallgató nem mehet egy intézménybe. Egy vezető tanárnál nyugodtan lehet három hallgató, és ha több mentortanár van, akkor több is, hiszen az iskola életének egész folyamatát viszik végig, tehát a tanárok minimálisan heti negyven órában foglalkoznak pedagógiai munkával. Bőségesen van tehát rá keret.

Végül csak erősíteni szeretném, hogy a vezető vagy mentortanárok kiválasztásánál a felsőoktatási intézmények felelőssége is nagyon jelentős, nemcsak a közoktatási intézményeké. Nagyon fontosnak tartom, hogy akkreditált továbbképzés legyen erre a területre, és nem a szakvizsga a lényeges ebben a tekintetben, hogy olyan kollégákat kell felkészíteni erre a feladatra - és itt van nagy szerepe a felsőoktatási intézményeknek.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük, Gyuri. Vass Vili!

DR. VASS VILMOS: Elnök Úr! Tisztelt Tanács! Az egyik javaslatom, hogy ha a párhuzamosságokat kiküszöbölik szerzők az anyagból, akkor tér nyílik arra, hogy egy preambulum foglalkozzon azzal, mi történik az ötödik félév előtt. Gyönyörű pályáívet vázol föl a leendő pedagógusok számára, ilyen karrierlétra szerű valamit. Látjuk, mi van az ötödik félévben, mi van a rá következő félévben, mi van az ő pályafutása környékén - de úgy gondolom, nem a semmiből jön elő ez az ötödik félév, és a korábbi négy féléves képzésük során számos olyan speciális kurzus, szeminárium lehetséges, ami ezt a gyakorlatot előkészíti. Erről szót kellene ejteni, és ezért szeretnék javasolni egy ilyen jellegű preambulomot, hogy mi az, ami segíti ezt az egészet - lásd portfólió, lásd nyomon követés, reflektálás. Van itt egy csomó olyan előtte meglévő kurzuselem, amelyek ezt a gyakorlatot támogatják.

A másik, hogy egy picit szörmentén érzem a 43. oldalon azt a kis megjegyzést, hogy az anyag az EU-s tapasztalatokra építkezve... Ezt azért lehetne konkretizálni. Az EU-s tapasztalatok rendkívül fontosak. Például van egy, a továbbképzés minőségének javításáról szóló európai parlamenti jelentés 2008-ból, amelyben számos referenciapont megtalálható, hogy mik is ezek az EU-s tapasztalatok. Ezeket egy ilyen anyagban talán konkretizálni kellene - persze, ez megint műfaji kérdéseket vet föl, mert van olyan műfaj, amibe ez nem fér bele. Csak ha már megemlítjük az EU-s tapasztalatokat, akkor elegáns itt konkrétan fogalmazni.

Ebben az egyik jelentős dolog a műhely, amit Zsuzsa említett, amit ők nemes egyszerűséggel Networknek, tehát hálózatnak gondolnak. Ebben az anyagban nagyon sok szintjük van ezeknek a hálózatoknak, hogy kik építhetnek, működhetnek együtt ilyen networkökben. Ez fölvet egy kérdést. Ha az ember megkísérelne magyar-történelem szakosként egy logisztikai ábrát felépíteni, hogy hogy fog ez működni, és kik is fognak itt együttműködni, és milyen szinten, milyen hálózatok épülnek föl, elég komoly feladatot jelentene. Nem nagyon látom ennek a logisztikáját. Lehet, hogy ez nem ebbe az anyagba tartozik, hogy valamiféle működési ábrát készítsünk, de azért nem lenne rossz látni, hogy itt mi történik. Mert itt nem egyszerűen csak egy szervezeti networkról van szó, nemcsak az európai uniós anyagok, hanem az OECD-anyagok - erre is jó lenne hivatkozni a tanárképzésben - szorgalmazzák, hogy ez egy rendkívül tudásintenzív működtetés, tehát nemcsak szervezeti. Erre vonatkozó elképzelést jelentenének ezek a központok az anyagban, de itt ennél többről van szó, mert ez a tanulás oda-vissza történik. Úgyhogy maximálisan egyetértek az iskola szervezete egészének megismerésével, ami nemcsak a hallgató számára lenne fontos, hanem valójában az iskola szervezete is fejlődik. Elérkeznénk egy olyan kritikus ponthoz, hogy egy picit úgy érzem, az anyag a felsőoktatás szemüvegén keresztül nézi ezt az egészet. Nekem volt ilyen érzésem - lehet, hogy csak a terjedelem miatt, mert megszoktam az egyetemi szférában, hogy ilyen nagy, terjedelmes anyagokat olvasgatunk... *(Dr. Hunyady Györgyné: Meg írunk.)* És írunk - így van. Olvasunk és írunk. *(Dr. Mihály Ottó: Van, aki írja is!)*

A másik a közoktatás. Annyi mindent átélt ez a közoktatás a gyakorlati képzésben, gyakorlóiskolák, vezető tanárok - ők hogy látják ezt az egészet? Van-e valami diagnózis erre vonatkozóan, hogy kevés volt a pénz, az olcsókat szerződtették - mi van ezzel a területtel?

A 17. oldalon ez a 10 kredit PP modul egészen markáns megfogalmazás. Ez egy iszonyatosan kemény megfogalmazás, ami nem biztos, hogy így van. Kötelezővé teszi az anyag. *(Többen: Kötelező is!)* Én nem tudok róla. Nem nagyon tesszük ezt kötelezővé - majd a master szinten... *(Zaj, közbeszólások.)*

DR. IKER JÁNOS: A Pannon Egyetem anyagában kötelezően bent van.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Olyanok vagytok, mint a pedagógusok: nem olvassátok a NAT-ot. *(Zaj, derültség.)*

DR. VASS VILMOS: Örömmel hallom. Akkor én azt szeretném javasolni, hogy ezen gondolkodjunk el, jó-e, hogy kötelező.

DR. RÁDLI KATALIN: Ez lenne a kiválasztás alapja a tanárképzésben, ami alapján el kell dönteni, hogy diszciplinárisra vagy tanárira megy. Erre tette le a szakma azt a javaslatát - hogy hogy csinálja, az más kérdés, intézményi autonómia -, hogy ez a kiválasztás alapja.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Kedves Kollégák! Akinek veszprémi diplomája van, eldobhatja. *(Közbeszólás: Még csak lesz!)*

DR. VASS VILMOS: Hol van még az a diploma! Diplomája nincs, de ezek szerint 10 kreditje sincsen!

DR. MIHÁLY OTTÓ: Meg kellene nézni, hogyan pótolják!

DR. VASS VILMOS: Köszönöm.

ELNÖK: Készen vagy?

DR. VASS VILMOS: Igen. *(Közbeszólások. - Derültség.)*

DR. MIHÁLY OTTÓ: Azért is elmondom, amit gondolok. *(Dr. Szebedy Tas: És nem is röviden.)* Nem látok olyan kritériumrendszert, amelyben ez definiálva lenne indikátorok mentén, hogy mi a rövid.

Azt mondom tehát, hogy ez egy nagyon komolyan összerakott anyag. Ez egy borzasztóan komplex probléma. Pillanatnyilag érzékeljük, és ez az anyag próbálja ezt a komplexitást lefedni. Azt hiszem - az anyagról beszélek most, nem a tartalmáról -, az anyag dilemmája az, ami megjelenik a címadásban, mert a főcímbe javaslatok vannak, aztán azt olvasom, hogy ez egy jelentés. A második oldalon a kiemelt részben jelentésként van aposztrofálva.

Ez az ambivalencia, ez a feszültség benne van ebben az anyagban, de benne van a problémában is, abban, ahogy jelenleg állunk ezzel a problémával ebben a dologban. Meg kellene próbálni tisztítani ezt a dolgot.

A javaslatok egy része feltehetően az is marad. Ott lesz háttéranyagként valami azok kezében, akik a legkülönbözőbb pozíciókban ezzel majd foglalkoznak. De a javaslatok egy részéből szabályozásnak kell lennie. Ebben azért vannak olyan megfogalmazások - legalábbis el kell döntenie, hogy vannak-e -, amelyekből kodifikációs folyamatot kell elindítani ebben a dologban. Ezeket el kell egymástól választani valami módon, mert abban a pillanatban leegyszerűsíti a kodifikációs problémát, és kirajzolódnak azok a pontok, amelyek nagyjából mindenütt azonosak, és egyszerűsíti a szakmai anyagot is abból a szempontból, hogy akkor már bele tudom képzelni ebbe a keretbe, amit én szakmailag akarok mondani ezeknek az embereknek - most a szakmába beleértem a szervezést, pénzügyeket stb. ebben a dologban.

Azt gondolom, abban az értelemben is végig kell gondolni. Ez az egyik dolog.

A másik dolog, hogy azért arra fel kell készülni - itt nagyon sok konkrét elem is szabályozva van -, az az ember indíttatása, hogy azt mondja, ezt nem így kellene, hanem úgy. De ez csak egyik része a dolognak. Ez egy borzasztóan nagy kaland, amibe most belemegy a magyar tanárképzés meg a magyar közoktatás. Ekkora zűr ebben a rendszerben még nem volt, mint ami most jön. Ez ugyanis az a pillanat, amikor egy hatalmi átrendeződés fog bekövetkezni. Hatalmi átrendeződést fog hozni az, hogy a felsőoktatás egyszerűen elkezd bent lenni a közoktatásban, másrészt igenis ki fog alakulni ez a hálózat, és magához fog vonzani szellemi, anyagi stb. erőforrásokat, amelyeket itt jelez az anyag. Ez akkor is ki fog alakulni, ha ennek nem lenne most direkt célja, hogy ilyen központokat, műhelyeket stb. hozzon létre. Ki fog alakulni, mert egymáshoz kapcsolódni akarnak horizontálisan is azok az emberek, akik ebben részt vesznek. Nyilvánvaló, természetes, hogy ezeknek a központjaiban - mint egy pókember - ott fog ülni a felsőoktatás, és megpróbálja az összes szálát kézben tartani. Nyilván azt akarja, hogy ő a képzést, mint eddig, uralja, és ehhez most a motivációja változatlan, ugyanaz lesz, csak most már az iskolát is uralni akarja. Sokkal többet, nem egy gyakorlóiskolát, hanem az iskolák tömegét akarja uralni, és ezen keresztül magát a közoktatást is. Úgyhogy lassan találkozunk majd az önmegtermékenyítők tömegével: úgy tűnik, hogy a közoktatásból jön, közben a felsőoktatásban van benne. Ez a dolog biztos, hogy egészen más. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy rossz -

tévedés ne essék! -, csak azt akarom mondani, hogy önmagában nem biztos, hogy ez azt a hatást fogja kiváltani, hogy determinálni fogja jobban a közoktatásra a képzést. Lassan igen, mert kénytelen lesz.

Ne higgyük, hogy az elkövetkező öt-tíz évben nem kell folyamatosan ezzel a problémával foglalkozni. Ez egészen biztos. Azért szeretném hangsúlyozni, mert ne gondoljuk, hogy el tudjuk intézni. Ehhez borzasztóan sok türelem kell, újra meg újra neki kell veselkedni, mert hirtelenjében tizenkét érdeket bárki fel tud sorolni, amely ezekben a dolgokban menni fog. Ez az egyik, amit nagyon szerettem volna elmondani.

Úgy gondolom, ehhez az anyag alapvetően jó kiindulópontot ad. *(Dr. Hunyady Györgyné: Hogy uralja? Vagy mihez?)* Nem, ahhoz, hogy ennek a dolognak újra meg újra nekiveselkedjünk, és megnézzük. Szerintem nem tudunk olyan szabályozást kialakítani, amelynek ne ez lenne az alapmozgása. Akkor tudnánk kialakítani ilyet, ha ezt az összes pénzt odaadnánk az iskoláknak, az összes döntési jogot az iskoláknak adnánk, és utána végre lenne egy megrendelés a tanárképzési rendszerre. Létre kell hozni egy tanárképzési agencyt, ami megmondja, hogy mire kapsz pénzt, és te képezed. Nem képezed, nem kapsz pénzt. Én megfordítanám a viszont már tíz év óta ebben a dologban: a közoktatás mondaná meg, hogy mikor kapsz pénzt. Ha ilyen tanárt képezel, kapsz pénzt, ha nem, nem. Nem azért, mert neked van ilyen tanszéked - nem lesz ilyen tanszéked. Ha ezt képezed, akkor lesz. Ez ilyen egyszerű, egyébként jobb helyeken egyre inkább ebbe az irányba megy a dolog. De most nem ez a helyzet alakul ki. Erre kell tehát felkészülni.

Elnézést, azért mondom, mert eközben tudom, hogy ezek újra és újra elő fognak kerülni. Ezért javaslok egy dolgot. Nem tudom, ki mondta ezt a bizonyos preambulomot vagy valakit. Lehetne esetleg az anyag struktúráját alakítani. A második oldalon lévő kiemelt rész első mondata azt tartalmazza, hogy ez az egész dolog milyen jelentős. A preambulumban ezt kellene csak kibontva elmondani, és megjelölni ennek az egésznek az alapkonstrukcióját. Utána el kell dönteni, hogy tényleg a pókhálóból mely fonalakat akarom szakmai értelemben, szervezési értelemben és szabályozási értelemben megjeleníteni. Az utóbbit azért, mert azt külön kellene kezelni, hogy ha akarok belőle szabályokat csinálni. Egy olyan típusú anyagot kellene tehát csinálni belőle, amely a bevezetőjében mindenki számára világossá teszi, hogy ez a dolog alapvetően mit és hogyan jelent. Rengeteg olyan dolog van benne, amiről annak, aki ezzel nem töltött el rengeteg időt, nem nagyon esik le a tantusz, hogy tulajdonképpen miről is van szó.

Egy-két konkrét kérdés, nagyon röviden:

Mélyen egyetértek azzal, amit Zsuzsa mondott, hogy nem szabad 50 százalékot arra használni, hogy a tantárgyi... Ha van idő a rendszerben gyakorlati képzésre, az ehhez kötődik. Pontosan az olyan típusú tudás, képesség, készség, tapasztalat, megnézés, észrevétel hiányzik, amihez nem jutnak hozzá. Szerintem erre kellene fordítani az idő nagyobbik részét az iskolákban. Ez egyébként csökkenthetné a közvetlen olyan befolyást, amely a szaktanári képzésen keresztül, a szakképzésen keresztül megy le az iskolába.

Mélyen egyetértek azzal, hogy ebben a hármasságban - képzés, régi gyakorlat és a bázisiskola között - ez valóban a lényeg, hogy ezt a hármasságot hogy lehet úgy beállítani, hogy megmaradjon a gyakorlati képzésnek a funkciója, és ne keveredjen ez a másik típusú képzés. Ennek szerintem van egy finanszírozási logikája. Csak azt írtam föl, hogy az, ami a 29. oldalon szerepel - gyorsan felolvasom -, aminek az a lényege, hogy lehessen gazdálkodni ezzel a pénzzel. Amitől megőrültünk, minden évben elkezdődött szeptemberben, és nem fejeződött be a félév végére se, hogy szerződéseket kössünk. Tényleg nem fejeződött be! Már régen mentünk a második félévbe, és még mindig azon dolgoztunk egy felsőoktatási intézményben, hogy az előző

félévi szerződéseket meg tudjuk-e kötni a pedagógussal. És ha nem hisznek bennünk személy szerint ennyire ezek a szerencsétlen pedagógusok, akkor már rég megszűnt volna az egész rendszer. Hozomra, meg hitre, meg minden ilyenre működik, mert az egyetemi rendszerben ez egy képtelen szituáció. Azért kell úgy megoldani, de ehhez az is kell, hogy az egyetem számára világos legyen, hogy neki milyen határidőkre kell megkötni ezeket a szerződéseket. Úgy tudom, van egy csomó ilyen dolog ebben.

Ugyancsak úgy gondolom, alapvető problémám van - csak jelezném -, azzal, amit az anyag úgy tárgyal itt, hogy a mérési pontok rendszere. Egy része nem is mérési pont - már ne haragudjatok! Most már úgy járunk, hogy most már minden mérés lesz. Az ember, ha lép, mindig méri, hová lép, tehát értem ezt az egész dolgot. Ez azt jelenti, ha egyszer így leírjuk, kedves kollégák, hét óriási rendszert fog létrehozni. Ki fogják dolgozni ezt, ki fogják dolgozni hozzá a tesztek, a tételeket, megindul egy külön üzemág, ami ezzel fog foglalkozni. Azt gondolom, egy sor dolog itt egyszerűsítve van: aki elvégezte azt az izét, megy a gyakorlatra. Mi az, hogy ez mérési pont? Ki tud olyat csinálni, hogy elvégezte az összeset, de nem engedik be a gyakorlatba? Na ne már!

Egy sor olyan dolog van ebbe belekódolva, ami képtelenségekhez vezet. Nagyon szeretném leegyszerűsíteni, és amennyire lehet elfelejteni ezeket. Azt elfogadom, hogy ezek döntési pontok, de hogy ott mérési rendszereket kell beépíteni, azt nem hiszem.

Még egyetlen ilyen észrevétel ebben a dologban - ez is inkább a kétségeket erősíti. Említetted, hogy a kiválasztás, és ezekhez hozzácsatolni a képzést, elhangzott az akkreditáció. Szeretném előre jelezni, ez úgy fog történni, hogy ki lesz írva közbeszerzés eme képzés megszervezésére. *(Derültség.)* Igen. És ebben a közbeszerzésben valakik, akik megnyerik, kialakítanak egy képzést. Ez eddig így történik. Akik ezt kialakították, összeszednek és kiképeznek embereket, akik rendelkezni fognak azzal, hogy senki nem mondhatja, ők nem alkalmasak arra. Ezért azt gondolom, ennél sokkal fontosabb lenne, hogy amikor a szerződéseket kötöm, akkor, ott... Országos követelményrendszert csinállok, ehhez teszek egy képzést, akkreditálni akarom, és abban a pillanatban kiderül, hogy ez bőven túl lesz a közbeszerzési értékhatáron, és a jóisten se akadályozza meg, hogy a kiskundorozsmai káposztaaszaló... - nem aszálja a káposztát... mit csinálnak vele? *(Közbeszólások: Savanyítják! Vecsés akar az lenni!)* - savanyítással foglalkozó kft. ne nyerhesse el. *(Zaj. - Dr. Szabados Tas: Nem a vecsési számlagyárra gondoltál?)*

Ezt a három dolgot konkrétan szeretném mondani, hogy tudjuk, és remélem, hogy a következő vitákban még rengeteg minden fog előjönni. Én azt gondolom, nehéz lesz meghúzni a vonalat, mi legyen az, amit szabályozunk, és mi az, amit ráhagyunk a szerződéskötésre. De rengeteg mindent rá kellene hagyni erre a szerződéskötésre.

ELNÖK: Szabados úr!

DR. SZABADOS LAJOS: Csatlakozom azokhoz, akik elismeréssel szóltak az anyagról. Azt is köszönöm, hogy nosztalgizhatham, hiszen harmincöt évvel ezelőtt lettem egy bázisiskola igazgatója, rá három évre - valószínűleg az igazgatóságnak is betudhatóan - kerültem a tanárképzésbe, és csak tizenhét éve annak, hogy tanítóképzésre váltottam. Én tehát tényleg úgy olvastam, mint aki régen ezzel foglalkozott. Ahogy haladtam az anyag tanulmányozásában, jelzőket írtam. Miután átnéztem a tartalomjegyzéket, meg beleolvastam, azt írtam, hogy alapos. Később azt írtam, hogy túlságosan is... *(Derültség.)* Amikor eljutottam a végére, azt írtam, hogy

aprólékos. Végül az utolsó bejegyzésem hasonlít a Zsuzsáéhoz: azt írtam, hogy nehezen követhető.

A második gondolatsorom ebből származik. Ott kaptam defektet, amikor elkezdtem olvasni, hogy képzési ág, alapképzési szak, tanári szakképzettség, gyakorlatvezető oktató, gyakorlatvezető tanár, gyakorlatvezető mentor stb.

A harmadik, egyben utolsó megjegyzésem: Katika, nem nem értem én most már ezt, hogy miért nem lehet az állatorvos... *(Dr. Rádli Katalin: Megbeszéljük!)*, hanem nem akarom érteni. Azért nem akarom érteni, mert - és megint elmondom, amit egyszer már elmondtam az OKNT-ben -, én téves útnak tartom ezt a fajta tanárképzést. Ezért nem értem. Én azt szeretném, ha a tanárképzés is az osztatlan képzéshez tartozna. *(Dr. Mihály Ottó: Ezt már...)* Köszönöm szépen.

ELNÖK: Cseh Sándor!

DR. CSEH SÁNDOR: Elnök Úr! Tisztelt Tanács! Ha Lajos jelzőit átlagolom, akkor az jön ki, hogy ez egy jó anyag, és olyan anyag, amilyen az utóbbi időben nem volt, hogy nem vagyunk időzavarban, nem kényszerít bennünket az idő, tehát biztos, hogy ezek a konzultációk kellően csiszolják és még jobbra teszik.

Majdnem minden hozzászóló azt hangsúlyozta, hogy a partneriskolának mekkora felelőssége és mekkora szerepe van. Én javasolnám, hogy az ösztönző tényezőkkel bővítsük ezt az anyagot. Gondoljuk meg, hogy ha egy hároméves szerződést köt egy iskola, az ő életében mekkora változás történik: a továbbképzések rendszerétől a koordinálásig - mert hányszor előjött, hogy koordinálni kell a hallgatók tevékenységét -, az egész iskolát megmozgatja. Vagy ha nézzük az anyagot, megjelennek egy iskolában esetleg olyan tanárok, akit úgy hívnak, hogy tapasztalt, kiváló, kimagasló felkészültségű tanár. Mekkora zavart is okozhat ez! *(Derültség.)* És hallottuk, hogy ennek a normatívának a fele, amiről majd a felsőoktatási intézmény dönt, vélhetően nem elég ennek a fedezetűl. Hogyha ezt jó hálózatba akarjuk szervezni, erre sokkal nagyobb hangsúlyt kell fektetni.

A finanszírozás körében nem szóltunk még a hallgatói oldalról. A hallgató az utolsó félévben megy ki gyakorlatra, amikor az átlaga magas, tehát magas hallgatói ösztöndíjat fog kapni. Valamennyi költségét meg kell téríteni, hiszen gondoljunk bele, hogy tanulmányi eredménytől függetlenül utazás, szállás. A hallgatói juttatásokban - ismervén a hallgatói önkormányzatokat - egész komoly harc lesz a felsőoktatási intézmény részéről, hogy ezekre megfelelő keret legyen. Erre gondolni kellene, legalábbis modellezni, hogy mit jelentene ez.

A sok szakmai kérdéssel kapcsolatban egy dolgot szeretnék, ez pedig a 20. oldalon az, miszerint ezen gyakorlat vége az a pont, ahol kiderül a hallgatóról, hogy a tanári pályára alkalmas-e vagy sem. Óriási felelősség van akkor ezen a gyakorlaton. Elhangzott az előzőekben, hogy az első négy félév vélhetően eldönti ennek a gyakorlatnak a sikerességét vagy sikertelenségét. Nem kellene talán ebben az anyagban hangsúlyoznunk, hogy itt majd megmondjuk öt félév után, hogy lehetsz tanár vagy nem. Ezt a kérdést jól át kellene gondolni.

Előjött az alkalmasság kérdése. A tanítóképzésben még megvan az alkalmassági, de itt derül majd ki, hogy az a magyartanár beszédhibás? Ezeket a kérdéseket meg kellene vizsgálni ebben az együttesben, mert biztos, hogy fontos kérdések.

ELNÖK: Iker János - aztán én is szeretnék két mondatot mondani.

DR. IKER JÁNOS: Tisztelt Kollégák! Bizonyos szempontból örömmel hallgattam a hozzászólásokat, mert a bizottságban az ilyen típusú véleményeket képviseltem, azokkal együtt, akik itt ülnek, és bizony, akkor sokkal kisebb anyagot kellett volna olvasni, talán nem lett volna némely esetben szelektív az olvasás, és nem éppen a mellékletekkel kellene foglalkozni.

Mindenesetre köszönettel vesszük, hogy komolyan vette az OKNT. Jól éreztem magam ebben a vitában. Nem biztos, hogy mindenki, aki a bizottságban ült, jól érezte volna itt magát, de én azt gondolom, én így nyugtázom.

Ez egy kompromisszumos anyag, de vannak benne finomságok. Szeretném felhívni a figyelmet, hogy az 50 százalék mire vonatkozik. Az 50 százalék nem arra vonatkozik, hogy ennyiben tartórákat, mert ebbe tartozik az összes megbeszélés, a szakszolgáltatással, a szakmai szolgáltatóval való ismerkedés, a szakkörök, korrepetálások, sőt, ebbe tartozik a szintetizáló vagy reflektív szeminárium is. Ha így nézem az 50 százalékot, akkor a tényleges órátartás 25-30 százalék. Az más kérdés, hogy a győri vitán nagyon sokan ezt kevesellték, és azt mondták, ugyan már, 80 százalékban tartson órát, aztán menjen a fenébe - már bocsánat, de körülbelül ez volt -, és egyszer majd behívjuk péntek délután, úgymint itt vannak a város környékén. Könnyen ki lehet találni, hogy kik mondták ezt - TTK-s volt az illető, aki ezt mondta.

Én azt gondolom, nagyon sok apró finomság van benne, amelyet az jelez, hogy van benne egy gyakorlatorientáltság. Hogy ilyen túlcizellált, azért van, mert tanulmány szintűnek indult, de nem lett belőle az, amit először néhányan gondoltunk, hogy lesz ennek egy 10-15 oldalas extraktja, amire azt mondjuk, hogy igen, ez az. Azt gondolom, így is egy normális kompromisszum lett. Azokat az észrevételeket, amiket a kollégák mondtak, érdemes átgondolni, talán áttekinthetőbbé válik az anyag.

Az biztos, hogy a portfólió, a kompetenciák ilyen elméleti szintű megfogalmazása kérdéses. Én azt az álláspontot képviselem, hogy azokat a kompetenciákat kell megfogalmazni, amiket megért a külső vezető tanár, a mentor is, és tudja azt képviselni. Egy fokozatosság kell ebben, nem lehet olyan célokat kitűzni, amelyek most nem valósíthatók meg. De én azt gondolom, ezt a gyakorlatot meg az intézményi autonómia helyre fogja rakni.

Köszönöm a reflexiókat. *(Dr. Hunyady Györgyné: Csak egy fél mondatot szeretnék még!)*

ELNÖK: Zsuzsa, egy fél mondatra!

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Úgy olvastam, ahogy mondja, úgy is akartam a többi feladathoz képest, de hogy a szemináriumnak nem ott kell lenni, az biztos. Kikerül egy intézménybe, ahol lát mondjuk szegregációra utaló jeleket - hol fogják megbeszélni? Csak arról fognak beszélni, hogy eleget kooperálnak-e tanórán meg a szakkörben? De hogy milyen hangnemen beszélnek stb., hogy lehet megfékezni egy agresszívnek látszó gyereket, mi lehet annak az oka, ez már nem tartozik a szemináriumba? Ez rossz helyen van.

DR. IKER JÁNOS: Az én felfogásomban így van, más felfogásában nem.

ELNÖK: Ha jól emlékszem, akkor Zsuzsa után magamnak adtam szót három mondat erejéig.

Nagyon örülök annak, hogy három olyan alaptervékenység fogalmazódott meg, amelyekből kettő a szaktárgyon kívüli tevékenységgel foglalkozik. Ennek az anyagnak a centrumában az iskola mint egész és mint rendszer áll, és ennek alrendszerként fogalmazódik

meg az, hogy órákon vagyunk és tanítunk. Ez az egész életünkre jellemző, és nagyon fontos, hogy erre föl tudjuk készíteni a hallgatókat, meg azokat is, akik az iskolába beengedik azokat, akikből majd pedagógusok lesznek.

A másik, hogy két helyen is megjelenik a hallgatókkal szemben a gyakorlati félévvel kapcsolatban az, hogy mennyi időt kell eltölteni az iskolában az egyéni fejlesztési terv kapcsán, de hogy milyen tevékenységekkel kell eltölteni azt az időt, ami nem a tanórán való látogatás, illetve a tanórán szerzett tapasztalatok megbeszélése, arról ebben az anyagban édeskevés van. Mit csinál, ha ott tölti az időt? Nem kellene ajánlatokat tenni arra vonatkozóan, hogy vegyen részt táborozás előkészítésében, kirándulás szervezésében, az iskola kulturális életének, az iskolai önkormányzat életének szervezésében és így tovább? Ez legalább olyan fontos, mint az, hogy a szakórán hogyan fejleszti szaktanári kompetenciáját.

Példáson rövid voltam, nem? *(Dr. Mihály Ottó: Kettő volt!)* Ahogy öregszem, már megspóroltatok egyet. *(Derültség.)*

DR. RÁDLI KATALIN: Azt gondolom, az előterjesztő nevében János válaszolt. Én a szabályozásra most nem szeretnék kitérni. A szakmai autonómia része a gyakorlati képzés, a keretek a felsőoktatás szempontjából így vagy úgy adóttak, de ezt tovább kellene vinni.

Amit én a felsőoktatás oldaláról szeretnék mondani, hogy ez folytatódik tovább. Ez egy első megmerítkezése egy szakmai csoportnak. Egyébként az első vagy második oldalon azok azok a kollégák, akik ott voltak.

Amiben segítséget szeretnék kérni a Köznevelési Tanácstól, hogy június 10-én a Duna Palotában lenne egy zárója ennek a szakmai munkának, amit az OFI szervezésében próbálunk létrehozni. Ahogy a Köznevelési Tanács szakmai véleményét kikértük, kértük a Rectori Konferenciáját is. Fontos lenne, ha a Köznevelési Tanács legalább ezeket az első gondolatokat segítene ott összefoglalni, hozzájárulni ahhoz, amit tovább kell vinni. Szakmailag biztos, hogy ha ajánlás lesz, szét kell választani a végén a ténylegesen technikai jellegű útmutató részeket, és honlapon vagy bárhol legyen nyilvános az egyéb dolog. Ez a munka most is folyik, és a későbbiekben még hozzá jöhet. Arról is szó volt, hogy ebben a rendszerben legyen egy folyamatos párbeszéd, akár interneten, meg lehetőség hozzászólási lehetőség a szakmai részről. Ez nem egy lezárt, befejezett dolog.

ELNÖK: Jól értem-e, hogy ez azt jelentené, döntsük el, hogy ezen a konferencián ki vállalja el azt a szerepet, hogy nem egyszerűen a saját véleményét mondja, hanem egy összegzést ad az itt elhangzottakról. *(Csillag Márta: Ami nem könnyű...)* Miért volna könnyű?

Én elvállalom azt a hálátlan szerepet, hogy megkérdem Hunyady Zsuzsát, elvállalná-e ezt a funkciót.

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Persze, én szívesen - de nem lenne helyes, úgyhogy inkább nem teszem.

ELNÖK: Meg tudná mondani, hogy miért nem helyes?

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Persze. Én nem a tanárképzésben dolgozom jelenleg, legalábbis nem tudom, hány éve. Legyen inkább a tanárképzésben dolgozó, talán helyesebb. Ráadásul sajnálom, de ez a helyes.

ELNÖK: Akkor kérdem Mihály Ottót...

DR. MIHÁLY OTTÓ: Én sem dolgozom.

ELNÖK: Te már sehol nem dolgozol!

DR. MIHÁLY OTTÓ: Nem azt mondtam, hogy nem dolgozom a tanárképzésben, világosan fogalmaztam: én sem dolgozom.

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Nem kellene ezt most rögtön...

DR. MIHÁLY OTTÓ: Vili folyamatosan dolgozik, olyan helyzetben is van, ahol ezzel szembekerül... *(Dr. Trencsényi László: Legfeljebb az a tíz kredit...)* Igaz, hogy nem olvassa el a rendelkezéseket... *(Derültség.)*

ELNÖK: Ha ebben most nem döntünk, akkor nem tudom annak a szervezeti megoldását, hogy lesz egy olyan személy kiválasztva...

GÖRBE LÁSZLÓ: Iker Jánost miért nem kérjük föl?

CSILLAG MÁRTA: Neki más funkciója van.

DR. IKER JÁNOS: Hogyha szelektíven közvetítem az OKNT véleményét...

ELNÖK: Vass Vilmost kérdezem...

DR. VASS VILMOS: Most rögtön.

ELNÖK: Most rögtön kérdezem, sőt, nem kérdezem, hanem kérem, hogy vállald el.

DR. VASS VILMOS: Vizsgáztatok 10-én. Át lehet szervezni... A jegyzőkönyvet megkapom...

ELNÖK: Akkor az OKNT tisztelettel felkéri Vass Vilmost, vagy megbízza, hogy ezt az áldozatos tevékenységet az OKNT és saját dicsőségére vállalja el.

DR. RÁDLI KATALIN: Köszönjük.

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Nekem van még egy kérdésem. *(Dr. Rádli Katalin távozik.)*

ELNÖK: Köszönjük a jelenlétét!

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Tisztelt Tanács! Most már úgymint mindegy, nem akarok a nélkül elmenni, hogy ezt meg ne kérdezzem. Tegnap valaki hozzám fordult, és azt kérdezte, mi a véleményem arról, hogy az Alkotmánybíróság hogy döntött a Köznevelési Tanács bizonyos jogköreiről, amennyiben az egyetértési jogok nem egészen törvényesek, merthogy a kormánzatnak a munkáját gátolják. Nekem körülbelül ez jött át - ahogy most ezt ilyen szlengesen szokták mondani. Ezt kérdezte tőlem valaki, én pedig mondtam, hogy fogalmam sincs, semmit se hallottam, de holnap OKNT-ülés lesz, majd megkérdezem. Nem akartam az elején ezzel előjönni, mert szerintem még most is erről beszélünk, nem az anyagokról, de most mégis élnék a lehetőséggel, hogy megkérdezzem. Úgy tudom, főosztályvezető asszonynak van is erről most már információja, hát hadd halljuk! Azt gondolom, nem lényegtelen. *(Közbeszólások. - Derültség.)*

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Mielőtt János elmegy, határozzunk még!

DR. SZEBEDY TAS: És van még egy delegálási felkérés. A komprehenzív iskolamodell meg szervezéséhez kapcsolódó támogatásigénylési, döntési rendszernek, folyósításának, elszámolásának és ellenőrzésének részletes szabályairól szóló rendelet alapján van egy ügynevezett döntés-előkészítő bizottság, amely ezeknek a támogatásoknak a címben felsorolt kérdéseivel foglalkozik, és a döntés-előkészítő bizottságba az OKNT-nek két tagot kellene delegálnia. Az előkészítő bizottságnak két OKM-es egy ÖM-es és két OKNT-s tagja van. A komprehenzív iskolamodellekkel kapcsolatban remélem, Loránd Ferenc nem sértődik meg, de mint az egyik szakavatott, javasolnám, hogy ő legyen az egyik jelölt... *(Közbeszólás: És Nahalka István.)* én is rá gondoltam, csak nem tudom, nem bántódnak-e meg, hogy helyből így név szerint javasoltam.

Kérdezem a jelenlévőket, hogy tudjuk-e támogatni, hogy Loránd Ferenc és Nahalka István... *(Szavazás.)* Nagyon szépen köszönjük, mert ehhez kellett még a határozatképesség.

ELNÖK: Ebben a felvetésben csak az volt az érdekes, hogy úgy hangzott, mintha kompromittáló lenne rám nézve, hogy szerepet vállalunk egy ilyen ügyben. *(Közbeszólások. - Derültség.)*

Parancsoljon, Márta!

CSILLAG MÁRTA: Az Alkotmánybíróság 2008 októberében hozott egy határozatot - nem az OKNT ügyében, hanem az érdekegyeztetésről szóló törvény esetében mondta ki, nem először, hanem többször, de most nagyon határozottan, hogy közhatalmi jogosítványnak tekinti az egyetértési jogot, e tekintetben pedig ezt alkotmányellenesnek, ha olyan szervezet kapja az egyetértési jogot, amely nem szerepel a jogalkotásról szóló törvényben.

Ez a kitétel, ez az alkotmánybírósági határozat természetesen azt jelentette, hogy az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium felülvizsgálta a jogszabályokat a tekintetben, hogy hol szerepel olyan egyetértési jog, ami nem felel meg - és természetesen meglelte a közoktatási törvényben az OKNT tartalmi szabályozási kérdésekben való egyetértési jogát. Ide fordult a tárcához - illetve nem fordult, hanem egész határozottan tett egy javaslatot: kiemelte a közoktatási törvényből ezt az egyetértési jogot, és véleményeztette a tárcával. A tárca tiltakozott ez ellen, mert mi szerettük volna, kértük, hogy maradjon meg az OKNT-nek tartalmi kérdésekben ez az

egyeztetési joga. Pillanatnyilag parlament előtt van a jogszabály. A kormány támogatta az IRM álláspontját, hiszen alkotmánybírósági döntés van mögötte.

Erről szerettem volna tájékoztatni önöket.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Egyetértési jogunk nem lesz - a többi megmarad.

ELNÖK: Véleményezési jogunk van.

DR. SZENES GYÖRGY: 1998-ban ezért volt a balhé, ha tetszenek emlékezni rá...

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Igazgatóválasztás ügyében.

CSILLAG MÁRTA: Az igazgatóválasztásnál is volt egy ilyen történet - így van. Volt a n nevelőtestületnek egyetértési joga, és ilyen módon korlátozta a munkáltatói jogokat.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Nem beszélve a tulajdonosi jogokról!

ELNÖK: Köszönöm a jelenlétet, az aktivitást, jó hétvégét!

(Az ülés végének időpontja: 15 óra 01 perc)